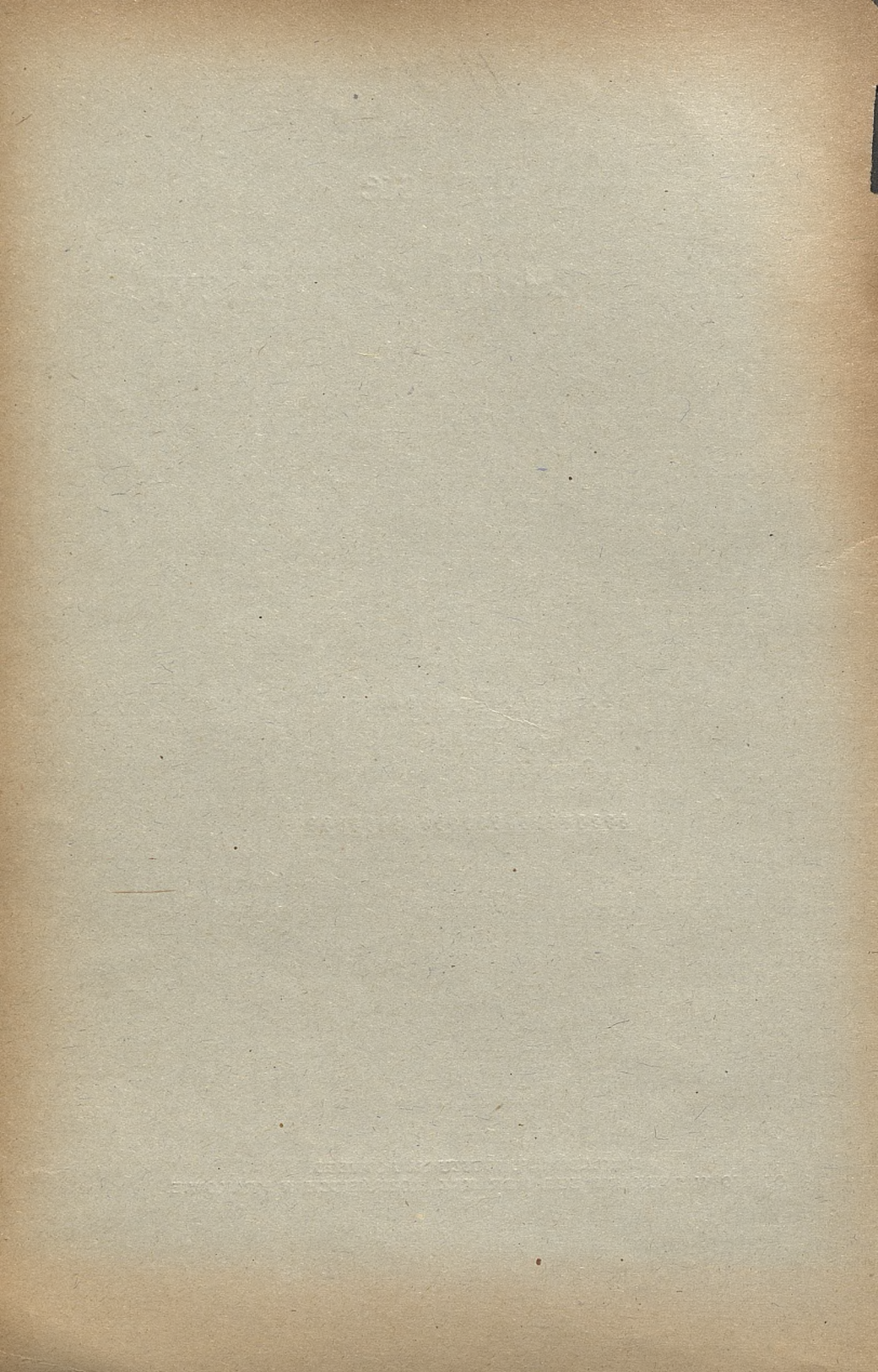

Jedynaste Sprawozdanie Dyrekcyi

c.k. II. Wyższej Szkoły
Realnej w Krakowie
za rok 1915.

TREŚĆ :

I. Część urzędowa przez dyrektora
zakładu.

7924.

Jedynaste Sprawozdanie Dyrekcji

c.k. II. Wyższej Szkoły
Realnej w Krakowie
za rok 1915.

TREŚĆ:

I. Część urzędowa przez dyrektora
zakładu.

NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO.
ODBITO W Drukarni Eug. i Dr. Kazi. Kozińskich w Krakowie.
1915.

Część urzędowa.

I.

A) Grono nauczycielskie

przy końcu roku szkolnego 1914/15.

A) Z zakładu własnego:

1. Bidziński Jan, radca Rządu, c. k. dyrektor w VI randze, delegat c. k. Rady szkolnej krajowej do wydziału szkoły przemysłowej uzupełniającej.
2. Ks. Gołąb Julian, dr. teologii, c. k. rzeczywisty nauczyciel, uczył religii w kl. I₂, II₂, III₂, IV₂, V₂, VI₂, VII₂, tygod. godz. 14.
3. Pępkowski Karol, c. k. profesor, kierownik zakładu do 15 czerwca 1915 r., zawiadowca zbiorów geometrycznych, uczył do 20 maja b. r. rysunków geometrycznych i geometrii wykreślnej w klasach II₂, III₂, IV₂, V₃, VI₃, VII₂, tygod. godz. 14, a od 21 maja b. r. w kl. II₂, VI₃, VII₂, tygod. godz. 7.
4. Pizło Józef, c. k. profesor w VII randze, był przez cały rok szkolny na urlopie.
5. Bogacki Władysław, egz. zast. naucz., od 15 czerwca gosp. kl. III, uczył od 21 maja b. r. rys. geom. i geom. wykr. w kl. III₂, IV₂, V₃, tyg. godz. 7.
6. Schmelkes Samuel, dr. filozofii, egz. zast. naucz. religii mojżeszowej, uczył rel. mojż. w kl. (I, II, III, IV)₁, (V, VI)₁, tyg. godz. 2.

B) Z zakładów obcych:

7. Babulski Wacław, c. k. rzeczywisty nauczyciel szkoły realnej w Rawie ruskiej, przydzielony do I szkoły realnej w Krakowie, gospodarz klasy IV, uczył matematyki w kl. III₃, IV₄, chemii w kl. IV₂, V₂, VI₂, fizyki w kl. III₃, tyg. godz. 16.
8. Butrymowicz Bogusław, c. k. profesor VIII rangi w c. k. V gimnazjum w Krakowie, członek komisji filol. c. k. Akademii Umiejętności w Krakowie, gospodarz klasy VI, uczył języka niemieckiego w kl. (II, III)₆, VI₃, VII₃, tyg. godz. 12.
9. Buzek Wiktor, zast. naucz. c. k. szkoły realnej w Tarnowie, uczył języka niemieckiego w klasie IV₃, V₃, tygodniowo godz. 6.
10. Dworski Józef, praktykant c. k. III gimnazjum, uczył języka polskiego w kl. II₄, III₃, tyg. godz. 7.
11. Lohn Andrzej, egz. zast. naucz. c. k. IV gimn. w Krakowie, gospodarz klasy VII, uczył historii w kl. II₂, VII₄, geografii w kl. II₂ i kaligrafii w I₂, a nadto od 15 czerwca historii w kl. IV₂, geografii IV₂, razem tygod. godz. 14.
12. Łoziński Paweł, dr. filozofii, egz. zast. naucz. I szk. w Krakowie, nauczyciel Akademii handlowej, gospodarz klasy II, uczył matematyki w kl. I₃, II₃, V₄, i hist. natur. I₂, II₂, tyg. godz. 14.
13. Kordyl Stanisław, c. k. rzeczywisty nauczyciel w szkole realnej w Tarnobrzegu, gospodarz klasy V, uczył historii w kl. V₂, geografii w kl. V₁, nadto od 15 czerwca historii w kl. III₂ i geogr. III₂, t. j. razem tyg. godz. 8.
14. Nowicki Franciszek, c. k. profesor VIII rangi w c. k. I. szkoły realnej w Krakowie, uczył języka polskiego w kl. I₃, V₄, VII₄, tyg. godz. 11.
15. Orszulski Roman, egz. zast. naucz. c. k. Seminarium nauczycielskiego męskiego w Krakowie uczył rys. odręcznych w kl. (V, VI, VII)₂, tyg. godz. 2.
16. Pszon Stanisław, c. k. profesor szkoły realnej w Żywcu, uczył języka francuskiego w kl. III₃, IV₃, V₃, VI₂, VII₂, tyg. godz. 13.
17. Rutkowski Władysław, egz. zast. naucz. szkoły real-

- nej w Wieliczce, uczył geografii w kl. I₂, historii w kl. I₂,
tyg. godz. 4.
18. Służewski Włodzimierz, c. k. profesor VIII rangi
w c. k. III gimnazjum w Krakowie, gospodarz klasy I,
uczył jęz. polskiego w kl. IV₃, jęz. niemieckiego w kl. I₆,
tyg. godz. 9.
 19. Smreczyński Stanisław, c. k. profesor VIII rangi
c. k. I szkoły realnej w Krakowie, uczył historii natural-
nej w kl. V₂, VI₂, VII₂, tygod. godz. 6.
 20. Szolajski Stanisław, egz. zast. naucz. w c. k. gimn.
w Jarosławiu, gosp. kl. III, uczył do 15 czerwca b. r. hist.
powsz. w kl. III₂, II₂, VI₂, geografii w kl. III₂, IV₂, VI₁,
tyg. godz. 11.
 21. Wygrzywański Ludwik, egz. zast. naucz. w c. k. II gimn.
w Tarnowie, uczył matematyki w kl. VI₄, VII₅, fizyki w kl.
IV₂, VI₃, VII₄, tyg. godz. 18.
 22. Wojtów Antoni, zast. naucz. asystent filii c. k. gimn. II,
uczył rysunków odręcznych w kl. I₄, II₄, III₄, IV₂, tyg. godz. 14.
 23. Werner Jerzy, egz. zast. naucz. c. k. III gimnazjum
w Krakowie, uczył od 15 czerwca b. r. hist. w kl. IV₂, geogr.
w kl. IV₂, tyg. godz. 4.
 24. Trzeciński Juliusz, c. k. rzeczywisty nauczyciel c. k.
gimnazjum w Trembowli, przydzielony do filii c. k. II gimn.
w Krakowie, uczył języka polskiego w kl. VI₃, tyg. godz. 3.

C) Członkowie grona nieczynni w Zakładzie:

1. Bartczak Antoni, c. k. profesor w VIII randze.
2. Bogucki Adolf, c. k. profesor w VIII randze, zajęty
w c. k. II gimnazjum w Krakowie.
3. Bystrzycki Jan, c. k. profesor w VIII randze, zajęty
w c. k. I szkole realnej w Krakowie.
4. Gros Eugeniusz, c. k. rzeczywisty nauczyciel.
5. Jaworski Aleksander, c. k. profesor w VIII randze.
6. Kołomłocki Tadeusz, radca szkolny, c. k. profesor
VII randze.
7. Kozak Jan, dr. filozofii, c. k. profesor VIII randze.
8. Pazdanowski Tadeusz, c. k. profesor w VIII randze.

9. Reinhold Joachim, dr. filozofii, współpracownik Kom. fil. Akad. Um. w Krakowie, c. k. rzeczywisty nauczyciel.
10. Tondera Franciszek, dr. filozofii, c. k. profesor w VII randze.
11. Drewko Michał, zast. naucz.
12. Morelowski Maryan, dr. filozofii, zast. naucz.
13. Odrzywolski Maryan, dr. filozofii, egz. zast. naucz.

D) Członkowie grona pełniący służbę wojskową:

1. Foelke Karol, c. k. rzeczywisty nauczyciel w szkole realnej w Tarnobrzegu (w c. i k. armii).
2. Kłodziński Adam, dr. filozofii, c. k. profesor, (w c. i k. armii).
3. Kucz Zygfryd, egz. zast. naucz. (w c. i k. armii).
4. Laberschek Feliks, dr. medycyny, egz. zast. naucz. (w c. i k. armii).
5. Ks. Meus Stanisław, zast. naucz. (w c. i k. armii).
6. Milczanowski Henryk, dr. filozofii, egz. zast. naucz. (w c. i k. armii).

Asystenci:

1. Korpál Tadeusz, zajęty na lekcjach rysunków odręcznych (nieczynny).
2. Zapala Waleryan, zajęty na lekcjach rysunków geometrycznych (w c. i k. armii).

Służba szkolna:

Plizga Mikołaj, tercyan szkoły.

Brachowski Kasper, sługa pomocniczy (w c. i k. armii).

Pomietło Wawrzyniec, sługa pomocniczy (w c. i k. armii).

Sowa Wojciech, sługa pomocniczy w c. k. gimn. V.

II.

Zmiany i ruch w gronie nauczycielskiem w ciągu roku szkolnego 1914/15.

1. C. k. Rada szkolna krajowa rozporz. z dnia 19 lipca 1914 L. 11,702/IV zniża na rok szk. 1914/15 prof. Tadeuszowi Pazdanowskiemu wymiar godzin do połowy, aby mógł pełnić obowiązki kierownika I. pryw. gimnazjum żeńskiego w Krakowie.
2. C. k. Rada szkolna rozp. z d. 20 lipca 1914 L. 13826/IV nadała posadę rzeczywistego nauczyciela w c. k. szkole realnej w Tarnobrzegu, z dniem 1 września 1914, zast. naucz. w tutejszym zakładzie Karolowi Foelkeinu.
3. C. k. Rada szk. krajowa rozp. z d. 29 lipca 1914 L. 13849/IV nadała posadę rzeczywistego nauczyciela w c. k. szkole realnej w Tarnobrzegu, z dniem 1 września 1914, zast. naucz. w tutejszym zakładzie Stanisławowi Kordylowi.
4. C. k. Rada szkolna krajowa przyznała pierwszy dodatek pięcioletni rzecz. naucz. Dr. Joachimowi Reinholdowi (rozp. z d. 16 grudnia 1914 L. 3067/IV)
5. C. k. Rada szk. krajowa przyznała prof. Aleksandrowi Jaworskiemu trzeci dodatek pięcioletni (rozp. z d. 9 kwietnia 1915 L. 4749/IV kr. począwszy od 1 marca 1915)
6. C. k. szk. krajowa przyznała piąty dodatek pięcioletni prof. Dr. Franciszkowi Tenderze (rozp. z d. 9 kwietnia 1915 L. 6531/IV kr., począwszy od 1 grudnia 1914).
7. C. k. Rada szkolna krajowa przyznała drugi dodatek pięcioletni prof. Adamowi Kłodzińskiemu (rozp. z d. 4 czerwca 1914 L. 8626/IV począwszy od 1 czerwca 1915).
8. C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 30/11 1914 L. 4393/IV udziela dyrektorowi Janowi Bidzińskiemu urlopu od dnia 18 września 1914 aż do nastania normalnych stosunków

w Krakowie i przyjmuje do wiadomości dnia 24/6 1915 L. 11394 doniesienie Dyrekcyi o jego powrocie z urlopu i objęciu obowiązków służbowych z dniem 15 czerwca 1915. (Zastępstwo kancelaryjne za dyrektora miał z początku prof. Pazdanowski Tadeusz, następnie ks. Meus Stanisław, wreszcie od 4 marca 1915 zastępował dyrektora tak w czynnościach kancelaryjnych jak i w prowadzeniu kursu nauk otwartego dnia 1 kwietnia 1915 na mocy zezwolenia c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 15 marca 1915 L. 4748/IV., prof. Karol Pepkowski).

III.

PLAN NAUKOWY

wydany rozporządzeniem c. k. Rady szk. kraj. z dnia 20 lipca 1909 r. L. 37.271 w myśl reskryptu c. k. Min. W. i O. z dnia 6 lipca 1909 r., L. 24.339.

A) Cel nauki i rozdział materiału nauki.

a) Cel nauki.

Nauka religii.

- a) w 4 klasach niższych. Poznanie najważniejszych prawd wiary i moralności kościoła katolickiego, treści ksiąg historycznych Starego i nowego Zakonu, tudzież ważniejszych obrzędów kościelnych;
- b) w 3 klasach wyższych. Nauka katolickiej wiary i moralności; główne ich źródła, najważniejsze zdarzenia, odnoszące się do rozwoju Kościoła tak wewnętrznego jak zewnętrznego.

Język polski.

- a) w 4 klasach niższych. Należyte czytanie i mówienie, gramatyczna pewność i poprawność w piśmie; gruntowna znajomość fleksyi i składni; wyrabianie dobrego smaku przez czytanie, uczenie się na pamięć i należyte wygłaszanie cenniejszych utworów wierszem i prozą. Poznanie wybitniejszych gatunków poezyi i prozy;

- b) w 3 klasach wyższych. Biegłość i stylistyczna poprawność w ustnem i piśmiennem władaniu językiem. Poznanie cenniejszych utworów literatury polskiej, jakoteż najważniejszych szczegółów z życia znakomitych pisarzy polskich. Czytanie cenniejszych i charakterystycznych ustępów z dzieł starożytnych autorów klasycznych w przekładach wzorowych.

Język niemiecki.

- a) w klasach niższych. Wprawa w wyrażaniu myśli w słowie piśmie, w zakresie pojęć najbliższych. Znajomość odmian i składni;
- b) w całej szkole realnej. Poprawność w wyrażaniu myśli w słowie i piśmie obok większej biegłości w zakresie właściwego przedmiotu nauki. Znajomość najbardziej kształcących utworów piśmiennictwa w XVIII i XIX wieku na podstawie lektury.

Język francuski.

Pewna wprawa w wyrażaniu myśli w mowie i piśmie w zakresie zwykłych stosunków towarzyskich; uzdolnienie do samodzielnego czytania dzieł francuskich; poznanie niektórych cenniejszych dzieł literatury francuskiej.

Geografia.

- a) w 4 klasach niższych. Na poglądzie polegające zasadnicze wiadomości o kształcie i wielkości ziemi tudzież o ruchach pozornych słońca, w celu wyjaśnienia zmian w oświetleniu i ogrzaniu. Zrozumienie mapy. Ogólna znajomość powierzchni ziemi co do jej właściwości przyrodzonych, zaludnienia państw ze szczególnem uwzględnieniem monarchii austro-węgierskiej.
- b) w klasach wyższych. Gruntowna znajomość geografii Europy, nabyta przez powtórzenie, uzupełnienie i pogłębienie geograficznych wiadomości z klas niższych, z silniejszym wydatnieniem przyczynowego związku zjawisk geograficznych. Dokładna znajomość stosunków geograficznych monarchii

austr. węgierskiej, w szczególności jej naturalnych obszarów gospodarczych i czynników jej rozwoju. Kraje innych części świata tylko w ogólnych zarysach.

Matematyka.

Dokładna znajomość tak zwanej elementarnej matematyki, tudzież zrozumienie i zastosowanie pojęcia funkcji.

Historia naturalna.

- a) w klasach niższych. Poznanie typowych przedstawicieli głównych grup świata zwierzęcego i roślinnego na podstawie bezpośredniej obserwacji, jasnego opisowego przedstawienia łatwo uchwytnych stosunków morfologicznych z uwzględnieniem tych biologicznych związków między budową ciała a sposobem życia, które łatwo dadzą się wyjaśnić. Utorowanie drogi do zrozumienia systematycznego grupowania. Znajomość najważniejszych minerałów i kilka odmian skał, oparta na obserwacji znamion łatwo dostrzegalnych.
- b) w klasach wyższych. Znajomość najważniejszych faktów, dotyczących budowy zewnętrznej i wewnętrznej jakoteż zjawisk życia roślin i zwierząt, tudzież związku między budową ciała a sposobem życia. Naturalny układ roślin i zwierząt w zarysie. Somatologia i najważniejsze zasady fizjologii i higieny. Poznanie morfologicznych, fizycznych i chemicznych własności tych minerałów, które mają szczególne znaczenie w gospodarstwie domowym człowieka, albo jako istotne składniki najbardziej znanych gatunków skał. Znajomość zasadniczych zjawisk geologicznych.

Fizyka.

- a) w klasach niższych. Poznanie najprostszych zjawisk przyrody na podstawie obserwacji przyrody i doświadczeń. Najważniejsze zużytkowanie tych zjawisk w życiu praktycznym ;
- b) w klasach wyższych. Zrozumienie najważniejszych zjawisk i praw z zakresu fizyki, meteorologii i astronomii, tudzież

znajomości matematycznego formułowania praw zasadniczych.

Chemia.

Poznanie zjawisk chemicznych i praw, rządzących nimi, na drodze doświadczalnej.

Poznanie najważniejszych pierwiastków i ich związków, a mianowicie tych, które zasługują na uwagę bądź to ze względu na swe pojawienie się, na swą rolę w gospodarstwie przyrody lub praktyczne zastosowanie, bądź też tych, które mają znaczenie w teorii chemii; zrozumienie najważniejszych przemian chemicznych, odbywających się w życiu codziennem.

Z mineralogii (na stopniu niższym) zaznajomienie się z najpospolitszymi minerałami i niektórymi skałami na podstawie obserwacji cech, wyraźnie w nich występujących.

Rysunki geometryczne.

(Dokładniej: Rysunki geometryczne w klasach niższych, geometrya wykreślna w klasach wyższych).

a) w klasach niższych. Wprawa w rysunku liniowym, w szczególności w wykonywaniu geometrycznych zagadnień konstrukcyjnych; przedstawianie prostych przedmiotów w rzutach.

b) w klasach wyższych. Znajomość najważniejszych praw i zadań metody rzutów prostokątnych, tudzież pojęć zasadniczych, dotyczących się rzutów ukośnych i perspektywy obok zastosowania ich do przedstawienia ich prostych przedmiotów technicznych.

Rysunki odręczne.

Kształcenie świadomego spostrzegania przez ćwiczenie zdolności pojmowania i wyobrażania; wprawa w graficznem przedstawianiu przedmiotów widzianych, estycznie poczuć kształtu i barwy; pogląd na najważniejsze epoki w historycznym rozwoju sztuki.

Gimnastyka.

Plan nauki okaże się osobno.

Język ruski.

(Względnie obowiązkowy).

Pewność w czytaniu i piśmie. Biegłość w wyrażaniu myśli w słowie i piśmie.

Materyał naukowy dzieli się na 2 stopnie, niższy i wyższy. Każdy stopień obejmuje trzy półrocza.

Uwaga.

Nauka historii w klasach I, II i III ma być udzielana przez tegoż samego nauczyciela co języka polskiego.

Rysunków geometrycznych w klasie drugiej i trzeciej uczyć będzie nauczyciel matematyki; cenzury jednak będą dawane oddzielnie.

b) Rozdział materyału nauki.

K L A S A I.

Religia : (2 godziny na tydzień). Katechizm z odpowiedniami objaśnieniami liturgicznymi.

Język polski : (3 godziny na tydzień). Czytanie wzorów według wypisów.

Deklamacya : Należyte wygłaszanie z pamięci wzorowych utworów poetycznych, niekiedy ustępów prozaicznych.

Gramatyka : Elementarna nauka o zdaniu pojedynczym i o składni zgody ; najważniejsze zdania poboczne ; poznanie ważniejszych znaków pisarskich. Deklinacya imion.

Wypracowania piśmienne : po 6 szkolnych i po 3 domowe na półrocze, a mianowicie : w pierwszym półroczu wyłącznie dyktaty, ułożone systematycznie, a obejmujące ważniejsze zasady i prawa pisowni ; w drugim półroczu na przemian dwa dyktaty i wypracowania stylistyczne, szkolne i domowe.

Język niemiecki : (6 godzin na tydzień). Czytanie ; uczenie się na pamięć słów, zwrotów i całych ustępów ; zdawanie sprawy z treści czytanych ustępów na podstawie stosownych pytań ; retrowersya ; rozmówki.

Znajomość odmian regularnych i zasad składni ; ćwiczenia ortograficzne.

Co tydzień zadanie szkolne. Tematy : dyktaty, ćwiczenia ortograficzne, zastosowane do potrzeby praktycznej, pisanie z pamięci ustępów memorowanych, retrowersye.

Geografia : (2 godziny na tydzień). Zasadnicze pojęcia geograficzne, traktowane w sposób poglądowy zrazu na podstawie stosunków miejscowych, a następnie w stałym związku z bieżącym materiałem nauki. Położenie słońca w stosunku do budynku szkolnego i mieszkalnego w rozmaitych porach dnia i roku (przy końcu roku szkolnego ujęcie poszczególnych spostrzeżeń w obraz uzmysławiający śrubową drogę słońca). Następnie oryentowanie się w rzeczywistej okolicy i na karcie. Pierwsze zaznajomienie się z siatką globusa. Opisanie i wyjaśnienie sprawy oświetlenia i ogrzania kraju ojczystego w ciągu jednego roku, o ile te zjawiska bezpośrednio zależą od długości dnia i wysokości słońca. Główne formy ładu i wód, ich rozdział na ziemi i sposób przedstawienia. Położenie najważniejszych państw i miast z ciągiem ćwiczeniem i zaprawianiem w czytaniu mapy.

Próby rysowania najprostszych przedmiotów geograficznych.

Historia : (2 godziny na tydzień). Najważniejsze podania, osoby i zdarzenia z dziejów kraju rodzinnego.

Matematyka : (3 godziny na tydzień). Rachowanie. Cztery główne działania rachunkowe na liczbach całkowitych mianowanych i niemianowanych w zakresie liczb ograniczonym, który stopniowo tylko się rozszerza. Rzymskie znaki liczbowe. Monety, miary i wagi krajowe. Liczby dziesiętne, uważane zrazu według układu pozycyjnego, następnie jako ułamki dziesiętne w połączeniu z ćwiczeniami przygotowanymi do rachowania ułamekami. (Ułamki pospolite, których mianowniki składają się z niewielu małych czynników pierwszych i które należy traktować na konkretnych

przykładach poglądowych bez prawideł „działania na ułamkach“, lecz jako szczególne rodzaje liczb mianowanych).

Geometria: Początki nauki o prostych formach geometrycznych, mianowicie o sześciacie i kuli na podstawie poglądu. Ćwiczenia w używaniu cyrkla, linealu (przykładnicy), trójkąta (węgielnicy), podziałki, przenośnika. Pomiar i rysowanie przedmiotów z otoczenia. Poznanie własności najprostszych konkretnych utworów przestrzennych (kąty 90° , 60° , trójkąty równoramienne, prostokątne, równoboczne i t. p.), tudzież związków pomiędzy nimi, równoległość i prostopadłość prostych płaszczyzn na konkretnych formach powierzchni i brył.

Powierzchnia kwadratu, prostokąta, objętość sześciatu, słupa (prostopadłościanu) jako zastosowanie układu metrycznego.

Wypracowania piśmienne: Po 3 zadania szkolne w każdym półroczu, prócz tego ćwiczenia domowe z lekcji na lekcję.

Historia naturalna: (2 godziny na tydzień). Przez pierwszych 6 miesięcy roku szkoln.: świat zwierzęcy, mianowicie opis typowych gatunków ssaków i ptaków z uwzględnieniem tych biologicznych stosunków, które można przyjąć jako stanowczo stwierdzone.

Przez ostatnie 4 miesiące roku szkolnego: świat roślinny, mianowicie opis roślin nasiennych, (jawnokwiatowych) o prostej budowie, jako wstęp do zrozumienia najważniejszych zasadniczych pojęć morfologicznych z uwzględnieniem najprostszych stosunków biologicznych.

Rysunki odręczne: (4 godziny na tydzień). Płaskie i łatwe motywy ornamentalne (z epok dawniejszych i epoki najnowszej), oparte na zasadniczych kształtach geometrycznych. Stylizowane kształty wzięte z natury. Przedmioty z otoczenia w zarysie rzutowym i kształty płaskie z dziedziny przyrody.

Początkowo nauka odbywa się gromadnie, poprzedzona objaśnieniami nauczyciela, tłumaczącemi powstanie kształtu z zasadniczych form geometrycznych, a popierana rysunkiem węglem na papierze o wielkich rozmiarach; następnie

nauka w grupach (na przykładach o różnej trudności, odpowiednio do uzdolnienia uczniów); na koniec nauka indywidualna. Okolicznościowe objaśnienia o zastosowaniu danych rysunków jako motywu ornamentalnego do celów zdobnictwa.

Od czasu do czasu rysunek z pamięci z zakresu przeobrobionego materiału naukowego.

Środki przedstawiania: ołówek, barwy przejrzyste (lazurowe) i pokrywce.

Od początku należy kłaść nacisk na czystość i poprawność rysunku, jego estetyczną formę zewnętrzną i pismo, użyte do pisania rysunku.

Kaligrafia: (2 godziny na tydzień). Pismo zwykle łacińskie i niemieckie, pismo rondowe i igielkowe.

K L A S A II.

Religia: (2 godziny na tydzień). Jak w I. kl.

Język polski: (4 godziny na tydzień). Czytanie wzorów według wypisów, jak w klasie I.

Deklamacja, jak w klasie I.

Gramatyka: Elementarna nauka o zdaniu złożonym. Powtórzenie deklinacji imion, odmiana słów. Nauka pisowni i interpunkcji, uzupełniona i rozszerzona. Ćwiczenia ortograficzne, jak w klasie I.

Wypracowania piśmienne, jak w kl. I, naprzemian dyktat, zadanie szkolne i domowe.

Język niemiecki: (6 godzin na tydzień). Zdawanie sprawy z czytanych ustępów na podstawie stosownych pytań; retrosyja; dłuższe rozmówki; uczenie się na pamięć słów, zwrotów i całych ustępów.

Powtórzenie odmiany regularnej, poznanie najważniejszych wyjątków.

Co tydzień wypracowanie piśmienne (z tych co miesiąc jedno domowe). Tematy jak w kl. I.

Geografia: (2 godziny na tydzień). Przeniesienie obrazu śrubowej drogi słońca uzyskanego na horyzoncie ojczywym na horyzonty w innych szerokościach (przyczem należy za-

czynać od stosownego opisu krajobrazu); stąd kulistość i wielkość ziemi. Pogłębienie nauki o globusie.

Azja i Afryka: Ich położenie i granice, oro- i hydrografia, topografia i klimat. W zależności od gleby i klimatu: roślinność, płody kraju i zatrudnienie ludów omawiać i wytłumaczyć należy tylko na kilku przykładach, przystępnych i zupełnie zrozumiałych.

Europa: Pogląd na jej granice, rzeźbę gleby i wody. Kraje Europy południowej i Wielka Brytania według zasad wskazywanych przy Azji i Afryce.

Rysowanie prostych szkiców map (tylko dla ćwiczenia).

Historya: (2 godziny na tydzień). Najważniejsze osoby i zdarzenia z dziejów monarchii austriacko-węgierskiej aż do pokoju westfalskiego z uwzględnieniem dziejów powszechnych.

Matematyka: (5 godzin tygodniowo). (Razem dla rachunków, geometrii i rysunków geometrycznych).

Rachowanie: Miara (podzielnik) i wielokrotność; poznanie czynników pierwszych w stopniowo rozszerzającym się zakresie liczb. Uogólniające prawidła rachowania ułamkami; zamiana ułamków pospolitych na dziesiętne i na odwrót. Wielkości wprost i odwrotnie proporcjonalne w rachunku za pomocą wnioskowania (jako najprostsza sposobność wprowadzenia funkcyi do zakresu myślenia). Ustawiczne ćwiczenia w rachowaniu mianowanemi liczbami dziesiętnymi z powolnem rozszerzaniem zakresu. Najprostsze przykłady z rachunku procentu prostego.

Geometrya: Nauka pogładowa o symetrii utworów bryłowych i płaskich. Poznanie elementów, wystarczających do określenia figury płaskiej za pomocą konstrukeyi (zamiast dowodów przystawiania). Różne zastosowanie przy pomiarach w sali szkolnej, według możności także w polu. Trójkąty, czworoboki, wieloboki (w szczególności umiarowe); koła. Należące do nich graniastosłupy proste, ostrosłupy, walce i stożki. Kula, stosownie do potrzeb jednocześnie udzielanej nauki geografii. Zmienność utworów. (Zmiany ich kształtu i wielkości przy zmianie elementów określających).

Rysunki geometryczne: (2 godziny tygodniowo tuż po sobie). Dalszy ciąg ćwiczeń w używaniu przyborów rysunkowych. Zadania konstrukcyjne w związku z nauką geometrii, zastosowane także do rysowania łatwych ornamentów geometrycznych.

Wypracowania piśmienne: Jak w kl. I.

Historia naturalna: (2 godziny na tydzień). Przez pierwszych 3 miesięcy roku szkolnego: świat zwierzęcy, mianowicie opis typowych przedstawicieli jeszcze nie omawianych klas zwierząt kręgowych, dalej owadów i innych zwierząt bezkręgowych, jakoteż uwagi o sposobie ich życia. Rzut oka na podział świata zwierzęcego.

Przez 4 ostatnie miesiące roku szkolnego: świat roślinny, mianowicie opis roślin nasiennych (jawnokwiatowych) o budowie mniej prostej i kilku zarodnikowych (skrytokwiatowych) z uwzględnieniem sposobu ich życia. Przejrzysty podział świata roślinnego.

Rysunki odręczne: (4 godziny na tydzień). Rysunek perspektywiczny z poglądu: Po krótkim objaśnieniu zjawisk perspektywicznych przystąpić należy bezzwłocznie do rysowania zasadniczych kształtów przestrzennych w odpowiednich grupach i rysowania najzwyklejszych kształtów z otoczenia; rysunek odpowiednich przedmiotów martwych i prostych przedmiotów z natury żywej pojedynczo lub w grupach. W miarę możliwości ciąg dalszy ćwiczeń z zakresu rysunku płaskiego.

Początkowo należy poprzestać na poprawnych konturach i zwolna przejść do cieniowania i malowania. Zupełne wykończenie rysunku przeprowadza się w późniejszych pracach podczas ćwiczeń w rysowaniu przedmiotów z otoczenia.

W zakresie materiału naukowego przepisanego dla tej klasy: rysunek z pamięci i szkice.

Środki przedstawiania: ołówek, kreda, kredka (a także węgiel), barwy lazurkowe.

K L A S A III.

Religia : (2 godziny na tydzień). Półroczce I. Liturgika. Półroczce II. Dzieje Starego Zakonu.

Język polski : (3 godziny na tydzień). Czytanie wzorów według wypisów. Czytanie, objaśnianie i zdawanie sprawy, jak w kl. I. i II. Krótkie wiadomości o życiu i pismach cenniejszych pisarzy, z których dzieł wyjątki właśnie się czyta. Deklamacya, jak w kl. I. Gramatyka : Przysłówki, spójniki, przyimki. Składnia rzędu. Prawidła pisowni.

Wypracowania piśmienne : po 4 szkolne i po 2 domowe na półroczce.

Język niemiecki : (5 godzin na tydzień). Swobodniejsza reprodukcya czytanych ustępów prozaicznych i poetycznych ; uwzględnianie wyrażen i zwrotów, podobną myśl wyrażających (synonimów) ; uczenie się na pamięć.

Systematyczna gramatyka w zakresie nauki o formach i składni rzędu. — Miesięcznie 3 zadania (2 szkolne, 1 domowe). Tematy : retrowersya, reprodukcye ustępów w szkole czytanych, streszczenia.

Język francuski : (4 godziny na tydzień). Nauka czytania : memorowanie słówek, zwrotów i zdań ; retrowersya i rozmówki. Najważniejsze prawidła odmian regularnych (rodzajnika, rzeczownika, przymiotnika, zaimka). Słowa posiłkowe ; główne zasady konjugacyi regularnej ; tworzenie najważniejszych czasów złożonych. — W I. półroczu co tydzień krótki dyktat w ścisłym związku z wziętymi ustępami. W II. półroczu co 4 tygodnie dwa dyktaty i jedno wypracowanie szkolne. Tematy do dyktatów, jak w I. półroczu ; do zadań szkolnych, pisanie z pamięci memorowanych ustępów, retrowersye.

Geografia : (2 godziny na tydzień). Kraje Europy nieomówione w klasie II. (z wyłączeniem monarchii austriacko-węgierskiej), Ameryka i Australia według tych samych zasad, co w klasie II., mianowicie także co do wyjaśnienia stosunków klimatycznych. Powtórzenie i uzupełnienie wiadomości z geografii astronomicznej ze względu na działy nauki fizyki przeznaczone dla tej klasy.

Szkicowanie map, jak w klasie II.

Historia : (2 godziny na tydzień). Półrocze I. Dzieje nowożytnie monarchii austriacko-węgierskiej od pokoju westfalskiego aż do doby obecnej z uwzględnieniem dziejów powszechnych. Półrocze II. Podania o bogach i bohaterach z historii Greków i Rzymian.

Matematyka : 5 godzin tygodniowo (dla arytmetyki, geometrii i rysunków geometrycznych).

Początki arytmetyki ogólnej jako zakończenie dotychczasowej nauki rachowania; wyrażanie prawideł, rachowania słowami i literami, najprostsze przekształcenia, ćwiczenia w podstawianiu (częste sprawdzanie rachunku algebraicznego przez podstawianie liczb szczególnych w zagadnieniu i wyniku). Liczby ujemne w zastosowaniu najprostszem i niewyszukanem (podziałka termometryczna i skala wysokości, podziałka do mierzenia stanu wód, oś liczbowa).

Związki między powierzchniami (porównania, najprostsze przemiany, formułki, pomiaru), objętość graniastopłupów prostych i odpowiednich walców. Pomiar i porównania na przedmiotach w sali i ogrodzie szkolnym, a także w miarę możności w polu. Twierdzenie Pitagorasa z licznymi przykładami poglądowymi i zastosowaniem na utworach płaskich i najprostszych przestrzennych (n. p. przekątnia sześciianu, wysokość prostych ostrosłupów o podstawie kwadratowej). Ostrosłup (stożek), kula; powierzchnia i objętość tych ciał (przy kuli bez uzasadnienia formuł).

Wielostronne połączenie nauki arytmetyki i geometrii. Graficzne przedstawienie czterech działań rachunkowych na odcinkach: wyrażen $(a+b)^2$, $(a-b)^2$, $(a+b) \cdot (a-b)$, i t. d. na prostokątach, sześcianach. Wyciąganie pierwiastka kwadratowego i sześciennego w związku z obliczeniami z planimetrii i stereometrii. Działania skrócone. Ocenianie stopnia dokładności, do którego można dążyć i który można osiągnąć na podstawie rzeczywistego pomiaru elementów określających. Przybliżone oszacowanie wielkości wyniku. Następnie sprawdzenie wyników oszacowania i obliczenia przez pomiar i odważenie obliczonych modeli, brył i powierzchni. Dalsze przysposobienie uczniów

do pojmowania funkcji: zmienność długości, powierzchni, objętości (za pomocą bezpośredniej nauki pogładowej i rysunku w podziale zmniejszonej), figur i utworów przestrzennych, których podobieństwo poznano, zależnie od pierwszej, drugiej i trzeciej potęgi, drugiego i trzeciego pierwiastka elementów określających. Najprostsze równania, o ile nastęrcza się do nich sposobność przy obliczeniach z planimetrii i stereometrii w tej klasie.

Rysunki geometryczne (w tygodniu 2 godziny po sobie następujące). Ciąg dalszy i rozszerzenie ćwiczeń z klasy II.

Wypracowania piśmienne: Jak w klasie I.

Fizyka. (3 godziny na tydzień). Wstęp: Rozciągłość. Stany skupienia. Ciężar, ciężar właściwy. Ciśnienie powietrza.

Ciepło: Wrażenie ciepła. Temperatura. Zmiana objętości pod wpływem ciepła. Termometr. Ilość ciepła, ciepło właściwe. Zmiana stanów skupienia. Prężność par. Zasada maszyny parowej. Źródło ciepła. Przewodzenie ciepła, promieniowanie ciepła.

Magnetyzm: Magnesy naturalne i sztuczne, igła magnetyczna. Działanie wzajemne dwu biegunów magnetycznych. Magnetyzowanie przez rozdział, przez pocieranie. Magnetyzm ziemi. Pojęcie zboczenia i nachylenia z powtórzeniem odpowiednich wiadomości zasadniczych z astronomii. Busola.

Elektryczność: Elektryzowanie przez tarcie, przez udzielanie, przewodzenie elektryczności. Elektroskopy. Siedziba elektryczności. Działanie kończyn. Elektryzowanie przez rozdział. Maszyna do wytwarzania elektryczności. Kondensatory. Burza, gromochron.

Najzwyczajniejsze ogniwa galwaniczne. Prąd elektryczny. Wytwarzanie ciepła i światła przez prąd. Elektroliza (rozkład wody i galwanoplastyka). Działanie magnetyczne prądu, telegraf. Zasadnicze doświadczenia z zakresu indukcji elektrycznej. Telefon i mikrofon.

Głos: Powstawanie głosu. Rozchodzenie się głosu. Dźwięki i szmery. Siła głosu i wysokość tonu. Struny, wi-

delki stroikowe, piszczałki. Odbicie. Obrzmiewanie i współbrzmienie. Odbieranie wrażeń słuchowych.

Światło: Źródło światła. Prostowne rozchodzenie się światła, cień, fazy księżyca, zaćmienia, ciemnia. Natężenie oświetlenia. Prawo odbicia. Obrazy w zwierciadłach płaskich i kulistych. Załamanie (jakościowe), przechodzenie światła przez płyty, graniastosłupy i soczewki. Obrazy w soczewkach. Oko, akomodacja, okulary, kąt widzenia, lupa. Rozszczepienie światła, tęcza.

Zjawiska niebieskie (przez cały rok szkolny); Wstępne orientowanie się na niebie gwiazdzistym, fazy i bieg księżyca, ruch słońca ze względu na system gwiazd stałych.

Rysunki odręczne: (4 godziny na tydzień). Dalszy ciąg rysunku z przedmiotów z otoczenia (także przedmiotów technicznych i artystycznego przemysłu), jakoteż odpowiednich kształtów z natury (roślin i martwej natury wszelkiego rodzaju).

K L A S A IV.

Religia: (2 godziny na tydzień). Dzieje Nowego Zakonu.

Język polski: (3 godziny na tydzień). Czytanie wzorów, jak w kl. III. Uwzględnienie listów i innych zwykleszych pism praktycznych. Najważniejsze wiadomości o głównych rodzajach poezji i prozy w związku z lekturą. Deklamacja, jak w kl. I. Gramatyka: Składnia w obrębie czasownika. Systematyczna nauka o zdaniach złożonych i okresach. Powtórzenie całego materiału gramatycznego w ogólniejszych zarysach. Ćwiczenia piśmienne jak w klasie III.

Język niemiecki: (4 godziny na tydzień). Reprodukcyja, jak w kl. III.; uczenie się na pamięć.

Systematyczna gramatyka w zakresie nauki o zdaniu i uzupełnieniu składni rzędu. Miesięcznie 3 zadania (2 szkolne, 1 domowe). Tematy: retrowersye, reprodukcyje, opowiadania, opisy, listy.

Język francuski: (3 godziny na tydzień). Zdawanie sprawy z treści czytanych ustępów na podstawie stosownych pytań; retrowersye; dłuższe rozmówki: memorowanie słówek, zwrotów i całych ustępów. Powtórzenie i uzupełnienie odmian re-

gularnych (przymiotnika, liczebnika, zaimka) ; nauka o przysłówku i przyimku ; najzwyczajsze czasowniki nieregularne.

Co 4 tygodnie jeden dyktat, jedno zadanie szkolne i jedno domowe. Tematy do wypracowań, jak w klasie III., przy cokolwiek zwiększonych wymaganiach.

Geografia : (2 godziny na tydzień). Geografia austriacko-węgierskiej monarchii pod względem fizycznym i politycznym bez osobnego traktowania statystyki, jednak z dokładniejszem uwzględnieniem płodów poszczególnych krajów, oraz zatrudnienia, handlu i kultury każdego narodu.

Szkicowanie map, jak w klasie II.

Historia : (2 godziny na tydzień). Dzieje starożytne, głównie Greków i Rzymian, ze szczególnem uwypukleniem momentów z historii kultury i z ciągłym uwzględnianiem geografii.

Matematyka : (4 godziny na tydzień). Arytmetyka ogólna : Wyjaśnienie prawideł działań, tudzież ich związku, ćwiczenia się w nich za pomocą przekształcań, a zwłaszcza przez rozwiązywanie równań i ich sprawdzanie przez podstawienie (liczbowych i algebraicznych) wyników w równania początkowe. Dla ćwiczenia w myśleniu funkcjami wskazanie zmienności wyników przy zmianie elementów rachunku. Pogłębienie zrozumienia dziesiętkowego układu liczb i bardzo łatwe ćwiczenia w innych układach. Miara, wielokrotność, ułamki ; równania stopnia pierwszego o jednej lub kilku niewiadomych, o ile ich potrzeba w nauce planimetrii. Graficzne przedstawienie funkcji liniowej i jej zastosowanie przy rozwiązywaniu równań stopnia pierwszego.

Planimetria : (aż do przystawiania i zastosowania twierdzeń o przystawianiu). Powtórzenie i pogłębienie poprzedniego materiału wraz z wyjaśnieniem na charakterystycznych przykładach sposobu definiowania i dowodzenia metodą Euklidesa ; ugrupowanie reszty materiału o ile możliwości w formie zadań. Rozwiązywanie zadań konstrukcyjnych według różnych metod ogólniejszych (także za pomocą konstrukcji wyrażeń algebraicznych) z wykluczeniem wszystkich zadań, które dają się rozwiązać tylko przy pomocy szczególnych forteli. Zadania rachunkowe w naturalnym związku z resztą materiału nauki.

Wypracowania piśmienne : Jak w klasie I.

Fizyka : (2 godziny tygodniowo). Równowaga i ruch. Pomiar sił za pomocą ciężarów i przedstawianie ich na odcinkach Dźwignia, waga, kołowrót, krążek, płaszczyzna pochyła (zjawiska równowagi, składanie i rozkładanie sił). Punkt ciężkości. Rodzaje równowagi. Ruch jednostajny. Wolne spadanie. Pionowy rzut w górę. Składanie i rozkładanie ruchów. Graficzne traktowanie rzutu poziomego i ukośnego. Ruch po płaszczyźnie pochylej. Tarcie. Prawa ruchu wahadłowego. Siła odśrodkowa. Najważniejsze zjawiska przy zderzeniu się ciał sprężystych i niesprężystych. Pojęcie energii, przemiana energii mechanicznej w ciepło.

Zebranie i powtórzenie nauki o zjawiskach niebieskich i ich wyjaśnienie na podstawie systemu Kopernika.

Ciecze: Własności. Rozchodzenie się ciśnienia. Poziom. Ciśnienie hydrostatyczne. Naczynia połączone (zjawiska włoskowatości). Zasada Archimedes'a. Najprostsze przypadki wyznaczenia ciężaru właściwego na podstawie pędu do góry. Pływanie ciał, areometr podziałkowy.

Gazy: Własności. Barometr, manometr. Prawo Mariotte'a. Pompy wodne i pneumatyczne. Lewar. Balon.

Chemia : (3 godziny na tydzień). Chemia i mineralogia. Punktem wyjścia dla rozpatrywania zjawisk chemicznych ma być obserwacja powietrza i ważniejszych minerałów. Wprowadzanie w świat zjawisk chemicznych opierać się ma na doświadczeniach możliwie najprostszych, co utoruje swolna drogę do zrozumienia prawidłowości przebiegu tych zjawisk w zakresie, odpowiadającym zdolności pojmowania na tym stopniu nauki.

Traktowanie wybranych pierwiastków i ich najważniejszych związków, jakoteż pospolitszych minerałów i skał, bez zwracania szczególnej uwagi na systematykę.

Z chemii organicznej tylko materiał najniezbędniejszy ; a więc przy nauce o oleju skalnym omówi się kilka węglowodorów, poda się kilka przykładów alkoholi, kwasów, węglowodanów, połączeń cyanowych i pochodnych benzolu ; najważniejsze wiadomości o ciałach białkowatych.

Geometrya i rysunki geometryczne: (2 godziny na tydzień).

Kreślenie krzywych przecięć stożkowych na podstawie ich własności ogniskowych. Styczne wykreślone w danym punkcie i z punktu zewnątrz niej leżącego poprowadzone. Zależności położenia.

Rysowanie z poglądu rzutu poziomego i pionowego prostych brył w położeniach szczególnych względem płaszczyzn rzutowych. Ustalenie geometryczne pojęć poziomego i pionowego rzutu punktu, linii itp. Wynajdywanie długości i nachylenia odcinków prostych, jakoteż rzeczywistej postaci figur prostokreślnych, leżących na płaszczyznach rzucających. Wykreślanie brył graniastych w położeniach otrzymanych wskutek obrotu. Rysowanie rzutów bocznych i ukośnych tych brył. Przekroje płaszczyznami rzucającymi, siatki brył graniastych, proste konstrukcje cieniów tych brył przy oświetleniu równoległym.

Co tydzień małe ćwiczenia domowe.

Rysunki odręczne: (3 godziny na tydzień). Rozszerzenie materiału naukowego z zakresu rysowania z natury w rozmaitych kierunkach, także co się tyczy przemysłu artystycznego, mianowicie na naczynia pojedynczo lub w grupach.

Na tym stopniu nauki powinno się przy każdym poszczególnym rysunku uwzględniać czynnik estetyczno-wychowawczy. Pod względem technicznym należy się starać o jasne, zrozumiałe wykonanie rysunku. Przygodnie dozwolone są także uproszczone szkice. Zdolniejsi uczniowie tej klasy, którzy osiągnęli odpowiednią techniczną wprawę w rysowaniu z natury, mogą rozpocząć rysunek ze wzorów i modeli gipsowych. Szkicowanie należy ćwiczyć na większych przedmiotach natury, a przy sposobności także na motywach z krajobrazów.

K L A S A V.

Religia: (2 godziny na tydzień). Półroczce I. Historyczny przegląd głównych źródeł katolickiej nauki wiary i moralności. Półroczce II. Dogmatyka katolicka.

Język polski : (4 god, na tydzień). Czytanie cenniejszych dzieł literatury polskiej wieku XVI. i XVII. w związku z lekturą w przekładach cenniejszych a charakterystycznych ustępów z dzieł tych autorów klasycznych (greckich i rzymskich), którzy byli wzorami dla autorów polskich. Obowiązkowa lektura domowa. Deklamacya jak w kl. I.

Wypracowania stylistyczne : po 3 szkolne i po 2 domowe na półroczu.

Język niemiecki : (4 godziny tygodniowo).

Gramatyka : Uzupełnianie i pogłębianie wiadomości gramatycznych przeważnie przy sposobności poprawiania wypracowań piśmiennych.

Lektura : Przewagę ma proza opowiadająca i naukowa, która poczyną zwolna obejmować także materiał innych przedmiotów nauki i dostarczać może podstawy do zajmującej konwersacyi. Lektura poetyczna obejmuje łatwiejsze utwory epickie (ballady) i nietrudne liryczne. Lektura domowa obejmuje podania bohaterskie, opowiadania krótsze, opisy podróży, łatwiejsze komedye.

Ćwiczenia w ustnem wyrażaniu myśli na podstawie lektury w każdej godzinie, nadto ćwiczenia na podstawie poglądu (obrazy, przyroda) i zdarzeń z życia codziennego według uporządkowanego planu.

Poetyka i stylistyka przy sposobności lektury i na podstawie wiadomości pozyskanych w nauce języka ojczystego.

Wypracowania piśmienne : Co trzy tygodnie jedno, na przemian domowe i szkolne ; reprodukeye czytanych utworów, opowiadania i opisy na podstawie własnych spostrzeżeń ; tłumaczenie z języka ojczystego jako ćwiczenie w pokonywaniu trudności syntaktycznych.

Język francuski : (3 godziny na tydzień). Zdawanie sprawy z treści czytanych ustępów na stosowne pytania ; dłuższe rozmówki ; próby samodzielnej produkcyi czytanych ustępów ; memorowanie zwrotów, zdań i całych ustępów. Uzupełnienie nauki o odmianach. Czasowniki nieregularne niezupełne i nieosobowe ; spójniki. Składnia rzędu ; składnia w obrębie czasownika (tryby i czasy).

Co 4 tygodnie jedno zadanie szkolne i jedno domowe. Tematy, jak w klasach poprzednich ; krótkie swobodne opowiadanie ; przekłady z języka wykładowego na język francuski

Geografia : (1 godzina tygodniowo). Europa : Ogólny przegląd Powtórzenie, uzupełnienie i pogłębienie geografii Europy południowej, Francji, Belgii, Holandji i Anglii z silniejszem uwydatnieniem przyczynowego związku wzajemnego zjawisk geograficznych (plastyka powierzchni i jej powstanie bieg słońca i klimat ; klimat, świat roślinny i zwierzęcy rozwój kultury poszczególnych krajów i jego zależność od czynników geograficznych, formy gospodarcze i ich przy czyny, wymiana płodów i drogi komunikacyjne). Rzut oka na Australię i Amerykę.

Historia : (3 godziny na tydzień). Dzieje średniowieczne i nowożytnie aż do pokoju westfalskiego w ten sam sposób, co w klasie IV. ze szczególnem uwzględnieniem monarchii austriacko-węgierskiej.

Matematyka : (4 godziny na tydzień). Potęgi i pierwiastki na łatwych przykładach. Równania stopnia drugiego o jednej niewiadomej, a bardzo łatwe o kilku niewiadomych. Najprostsze równania stopni wyższych, które dadzą się bez forteli sprowadzić do równań stopnia drugiego. Liczby niewymierne, urojone i zespolone, o ile prowadzi do nich rozwiązywanie owych równań. Graficzne przedstawienie funkcji stopnia drugiego i jej zastosowanie przy rozwiązywaniu równań stopnia drugiego. Logarytmy.

Planimetria. Ciąg dalszy i zakończenie materiału nauki klasy IV.

Stereometria. Własności główne naroża w ogólności a w szczególności naroża trójsściennego (naroże biegunowe) Właściwości, jakoteż obliczenie powierzchni i objęcie graniastosłupów (walców), ostrosłupów (stożków), kuli, oraz płaszczyzn i brył, powstałych przez ich przecięcia. Twierdzenie Eulera, umiarowe wielościany.

Wypracowania piśmienne : Jak w kl. I.

Historia naturalna : (2 godziny na tydzień). Botanika. Półroczce I. : Krótki zarys anatomii i fizjologii roślin. Przegląd roślin zarodnikowych ze stanowiska ogólnej morfologii

i historii rozwoju ze szczególnem uwzględnieniem tych roślin, które odgrywają ważną rolę w gospodarstwie przyrody i człowieka.

Półroczce II.: Najważniejsze rodziny roślin nasiennych (jawnokwiatowych) oraz ich naturalne ugrupowanie na zasadzie stosunków morfologicznych, anatomicznych i biologicznych. Przy wyborze rodzin, mających stanowić przedmiot nauki, należy odpowiednio uwzględnić rośliny pożyteczne i szkodliwe.

Chemia: (2 godziny na tydzień). Chemia nieorganiczna. Na doświadczeniach i szczegółowszej obserwacji niemetalu i ich wybitniejszych związków oparte rozszerzenie i pogłębienie materiału naukowego z kl. IV, mianowicie co się tyczy znakovania chemicznego, praw zjawisk chemicznych z uwzględnieniem zasad chemii fizycznej, o ile są zrozumiałe na tym stopniu nauki, tudzież co się tyczy rozwoju najważniejszych pojęć chemicznych, twierdzeń teoretycznych i twierdzeń, polegających na doświadczeniach, oraz hipotez i teorii, które służą jako objaśnienie tych twierdzeń (analiza chemiczna ze względu na wyjaśnienie praw stechiometrycznych, wartościowość pierwiastków, zasada zachowania energii, zarys termochemii i teorii jonów, dysocjacja, reakcje odwracalne, zasadnicze pojęcia szybkości reakcji i równowagi chemicznej).

Ogólna charakterystyka metali i związków, porównawcze omówienie metali i ich związków, tych mianowicie, które mają szczególnie doniosłe znaczenie teoretyczne lub praktyczne na podstawie systemu peryodycznego pierwiastków.

Geometria i rysunki geometryczne: (3 godziny na tydzień).

Systematyczne przerobienie podstawowych zagadnień geometrii wykresnej o punktach, prostych i płaszczyznach przy użyciu rzutu poziomego i pionowego, a przy sposobności także krzyżowego lub innych rzutów bocznych w ścisłym związku z nauką klasy IV. Zastosowanie owych zagadnień do rozwiązywania zadań złożonych w szczególności do wykreślenia umiarowych graniastosłupów, ostrosłupów o danym kształcie i danem położeniu, do wyznaczania

płaskich przekrojów graniastosłupów i ostrosłupów lub innych wielościanów, wreszcie do wyszukiwania linii przenikania się dwu takich brył w najprostszych przypadkach.

Co tydzień małe ćwiczenie domowe.

Rysunki odręczne: (3 godziny na tydzień). Rysunek figuralny poparty objaśnieniami budowy głowy ludzkiej na podstawie czaszki i żywego modelu. Naukę przeprowadza się na doborowych wzorach mistrzów starych i nowoczesnych (uważając te wzory raczej jako środek poglądowy) i na głowach gipsowych. W sprzyjających warunkach także ćwiczenia w rysowaniu z modelu żywego (głowy i całej postaci ludzkiej). Obok tych ćwiczeń uprawia się w dalszym ciągu rysowanie i malowanie przedmiotów z otoczenia, oraz roślin i wypchanych zwierząt.

K L A S A VI.

Religia: (2 godziny na tydzień). Etyka katolicka.

Język polski: (3 godziny na tydzień). Lektura cenniejszych dzieł literatury polskiej od początku XVIII w. do roku 1822 w związku z lekturą cenniejszych a charakterystycznych ustępów z autorów klasycznych (greckich i rzymskich) we wzorowym przekładzie. Mickiewicz. Ćwiczenia w wykładzie ustnym. Obowiązkowa lektura domowa. Deklamacya jak w klasie I. Wypracowania stylistyczne, jak w klasie V

Język niemiecki: (3 godziny tygodniowo).

Gramatyka, jak w klasie V.

Lektura. Proza ustępuje zwolna miejsca poezyi; poetyczna lektura obejmuje łatwiejsze utwory liryczne i epickie poetów XVIII. i XIX. w.; łatwiejsze dramaty Lessinga, Goethego, Schillera, Grillparzera. Memorowanie. Obowiązkowa lektura domowa z tego samego zakresu, jaki obejmuje lektura szkolna.

Ćwiczenia w ustnem wyrażaniu myśli, jak w klasie V.

Poetyka i stylistyka, jak w klasie V.

Podawanie wiadomości literackiej w związku z lekturą, opowiadania z życia najwybitniejszych autorów.

Wypracowania piśmienne, co miesiąc jedno, na przemian domowe i szkolne; tematy jak w klasie V., nadto

tematy z historyi powszechnej, streszczanie scen dramatycznych i całych aktów, charakterystyki osób.

Język francuski: (3 godziny na tydzień). Dokończenie nauki gramatycznej: zwroty imiesłowowe, zdania przysłówkowe. Czytanie większych ustępów z prozy powieściowej i opisywowej; wzory poezyi epickiej i lirycznej; krótkie szkice biograficzne tych autorów, z których dzieł wyjątki właśnie się czyta; ćwiczenia ustne. Nauki udziela się w języku francuskim.

Co 4 tygodnie jedno zadanie szkolne i jedno domowe. Tematy: swobodna reprodukcya przerabianych w szkole ustępów powieściowych; streszczenie ustępów większych; przerabianie poematów opisowych na prozę; listy; przekłady na język francuski w ścisłem zastosowaniu do pewnych prawideł składni z zachowaniem zasady stopniowania, aż do przekładu dzieł oryginalnych.

Geografia: (1 godz. tyg.). Europa północna, wschodnia i środkowa (z wyłączeniem Austro-Węgier) według tych samych zasad. Rzut oka na Afrykę i Azję.

Historya: (2 godziny na tydzień). Dzieje nowożytne od pokoju westfalskiego w ten sam sposób, co w dwu klasach poprzedzających, ze szczególnem uwzględnieniem monarchii austro-acko-węgierskiej.

Matematyka: (4 godziny na tydzień). Arytmetyka: Najprostsze równania, logarytmowe i wykładnicze. Postępy arytmetyczne (pierwszego rzędu), postępy geometryczne i ich zastosowanie, zwłaszcza przy obliczaniu procentu składanego i rachunku rent.

Goniometrya, trygonometrya płaska i sferyczna. Funkcye kątów, graficzne ich przedstawienie, zwłaszcza celem wpojenia ich właściwości i związków. Rozwiązywanie trójkątów. Powtórzenie twierdzeń i metod, znanych z nauki planimetrii i stereometrii, przy sposobności ich porównania z twierdzeniami i metodami trygonometrycznemi. Zasadnicze wiadomości z trygonometrii sferycznej z ograniczeniem do związków i formuł, które znajdują zastosowanie w dalszym materiale nauki (przy trójkacie ukośnokątnym właściwie do twierdzenia wstaw i dostaw).

Wielostronne zastosowanie trygonometrii do zadań z zakresu miernictwa, w geografii, astronomii i t. d., przyczem uczniowie winni sami według możliwości oznaczać elementa, określające z pomocą pomiarów (dokonywanych choćby tylko z grubszą).

Wypracowania piśmienne : Jak w kl. I.

Historia naturalna : (2 godziny na tydzień). Zoologia. Soma-
tologia z uwzględnieniem najważniejszych faktów z za-
kresu fizjologii i higieny.

Klasy zwierząt na tle form typowych ze stanowiska
morfologiczno-anatomicznego, a w stosownych miejscach
także ze stanowiska historii rozwoju z pominięciem wszyst-
kich niepotrzebnych szczegółów systematyki zoologicznej,

Fizyka : (4 godziny na tydzień). Wstęp : Krótkie uwagi o za-
daniu fizyki. Rozciągłość.

Mechanika : Wiadomości wstępne o ruchu. Ruch je-
dnostajny i jednostajnie zmienny. Spadanie swobodne,
opór środowiska. Prawo bezwładności, siła. Ciężar, staty-
czny i dynamiczny, pomiar siły. Masa, zasady bezwzględne
układu miar. Zasada niezależności. Rzut pionowy w górę.
Praca, energia kinetyczna i potencjalna. Równoległobok
ruchów, rzut poziomy i ukośny, (rzut ukośny tylko gra-
ficznie). Równoległobok sił. Ruch po płaszczyźnie pochyłej.
Tarcie. Moment siły ze względu na punkt. Para sił. Środek
ciężkości (bez obliczania jego położenia). Rodzaje równo-
wagi. Maszyny proste z podkreśleniem zasady zachowania
pracy : dźwignia, waga, krążek stały, krążek ruchomy
(z sznurami równoległymi), (wielokrążek), kołowrot, śruba
(jakościowo).

Ruch krzywoliniowy punktu masy. Siła do-
środkowa i odśrodkowa. Ruch środkowy. (Naukę o ruchach
planet i o powszechnem przyciąganiu ciał należy poprze-
dzić powtórzeniem i uzupełnieniem odpowiednich wiado-
mości z astronomii ; w związku z doświadczeniami z bą-
czkiem precesya, rok zwrotnikowy i t. p.). Ruch harmonijny.
Prawa ruchu wahadłowego. Siły drobinowe, sprężystość.
Zderzenie (tylko doświadczalnie).

Mechanika ciał ciekłych: Powtórzenie i uzupełnienie materiału przerobionego na stopniu niższym. Wpływ sił drobinowych na równowagę cieczy. Prąd cieczy.

Mechanika ciał lotnych: Powtórzenie i uzupełnienie materiału przerobionego na stopniu niższym. Pęd do góry. Barometryczny pomiar wysokości (bez wyprowadzania formuły). Ssące własności prądu gazowego. Dyfuzja. Absorbeyca.

Nauka o cieple: Termometr. Rozszerzanie się ciał. Prawo Mariott'a-Gay-Lussac'a. Ilość ciepła. Ciepło właściwe. Związki między pracą mechaniczną a ciepłem. Hipotezy o cieple. Zmiany stanu skupienia pod wpływem ciepła. Własności par. Skraplanie gazów. Wilgotność powietrza. Maszyna parowa. Przewodzenie ciepła, promieniowanie ciepła. Źródła ciepła. Izotermy. Izobary, wiatry.

Chemia: (2 godziny na tydzień). Chemia organiczna. Pojęcia związku organicznego i wykazanie istotnych jego składników. Wzory atomistyczne stosunkowe. Oznaczenie ciężaru cząsteczkowego. Wzory empiryczne i wyrozumowane.

Wybór związków organicznych w przejrzystym zestawieniu, oraz związek pomiędzy poszczególnymi ich grupami. Z obfitego materiału wybiera się związki, które albo mają pewne znaczenie ze stanowiska teorii, ponieważ posiadają one wybitne cechy pewnych typów, lub też są szczególnie ważne pod względem technicznym i gospodarczym, lub wreszcie te, które odgrywają ważną rolę w przemianie materii u istot żywych.

Wybór głównych przedstawicieli związków grupy cyanowej. z połączeń tłuszczowych: najważniejsze pochodne węglowodorów, metalu, etylenu i acetyleny, tłuszcze (mydła i świece). węglowodany (fermentacya).

Z pomiędzy związków cyklowych najważniejsze pochodne benzolu, toluolu, ksylolów, dwufenilometanu i trójenilometanu, naftaliny i antracenu z uwzględnieniem barwików smołowych.

Przykłady terpenów, najważniejsze związki z działu heterocyklowych, a mianowicie grupa pirydyny, alkaloidów i ciał proteinowych.

Ćwiczenie praktyczne w pracowni chemicznej. I. Kurs dla początkujących (głównie uczniów klasy V-tej), 2 godziny tygodniowo :

1. Zaznajomienie się z użyciem najważniejszych przyborów chemicznych i przeprowadzanie prawidłowe najpopularniejszych czynności jak n. p. sączenia, strącenia, rozpuszczania, krystalizowania, przekraplania i t. p.

2. Wykazywanie jakościowe najważniejszych pierwiastków w związkach nieorganicznych na drodze mokrej i suchej.

3. Ćwiczenia wykonywane przez uczniów z zakresu materiału, przerabianego podczas godzin nauki obowiązkowej. Celem tych ćwiczeń jest przerobienie i pogłębienie wiadomości, nabytych w klasie.

Uczniowie wykonywują swe prace pod fachowem kierownictwem nauczyciela, a materiałem ćwiczeń ma być wybór pierwiastków i związków nieorganicznych.

II. Kurs dla uczniów, którzy uzyskali większą wprawę w pracy (uczniowie z klas VI. i VII.), 2 godziny tygodniowo.

Ciąg dalszy doświadczeń kursu I., z rozszerzeniem na materiał z zakresu związków organicznych i ich typowych przedstawicieli. Ćwiczenia z zakresu najprostszych zadań analizy miareczkowej.

Co dotyczy zewnętrznego urządzenia i czasu trwania nauki, przyjmowania uczniów, obowiązują punkty 2, 3 i 4 rozporządzenia ministeryalnego z dnia 19 lipca 1894, l. 1352 (Dziennik rozporządzeń Nr. 36).

Geometria i rysunki geometryczne: (3 godziny tygodniowo).

Kreślenie koła w rzutach prostokątnych. Cienie rzucone koła na płaszczyzny przy oświetleniu równoległym. Rzut ukośny koła. Wprowadzenie własności najważniejszych dla konstrukcji elipsy, uważanej za rzut prostokątny lub ukośny koła z odpowiednich własności koła. Rysowanie walców i stożków (głównie obrotowych) jakoteż brył z nich złożonych także w rzutach ukośnych. Płaszczyzny styczne do stożków i walców. Płaskie przekroje, siatki i łatwiejsze przypadki przecinania się tych powierzchni. Konstrukcje cieniów przy oświetleniu równoległym. Bliższe rozpatrzenie płaskich przecięć stożków obrotowych, wyprowadzenie

dla linii tych przecięć najważniejszych własności konstrukcyjnych.

Wykreślanie kuli, jej płaskich przekrojów i płaszczyzn stycznych; konstruacja granicy cienia własnego i rzucanego na płaszczyzny przy oświetleniu równoległym i środkowym.

Co tydzień małe ćwiczenie domowe (w zeszycie).

Rysunki odręczne: (2 godziny na tydzień). Dalszy ciąg rysunku figuralnego w zupełnem wykończeniu. Szkice z przedmiotów z wszystkich dziedzin, dotychczas poznanych.

Posługiwać się można wszystkimi używanymi zwyczajnie materyałami.

K L A S A VII.

Religia: (2 godziny na tydzień). Przegląd historii kościelnej.

Język polski: (4 godziny na tydzień). Czytanie cenniejszych dzieł literatury polskiej wieku XIX. i XX. w całości lub w dłuższych wyjątkach. Czytanie cenniejszych i charakterystycznych ustępów z autorów klasycznych greckich i rzymskich, we wzorowym przekładzie. Ćwiczenia w wykładzie ustnym.

Obowiązkowa lektura domowa.

Deklamacja jak w klasie I. — Ćwiczenia stylistyczne w I. półroczu 3 szkolne i 2 domowe, w II. półroczu 2 szkolne i 2 domowe.

Język niemiecki: (3 godz, tygodn.). Lektura, jak w klasie V.

Utwory trudniejsze Goethego, Schillera, Grillparzera, dramaty Szekspira w przekładzie niemieckim. Lektura obowiązkowa domowa.

Ćwiczenia w ustnem wyrażeniu myśli, jak w klasie V. nadto wolne wykłady.

Wypracowania piśmienne, poetyka, stylistyka i wiadomości literackie, jak w klasie VI.

Język francuski: (3 godziny na tydzień). Powtarzanie przy sposobności najważniejszych prawideł gramatycznych. Lektura dłuższych ustępów poetycznych (dramatów) i prozaicznych. Zarysy biograficzne tych autorów, z których dzieł wyjątki właśnie się czyta. Uwględnienie rozpraw z dziedziny nauk

przyrodniczych i technicznych. Nauki udziela się w języku francuskim.

Wypracowania piśmienne jak w kl. VI.

Historia: (4 godziny na tydzień) (razem dla geografii, historii i nauki o ustroju politycznym i społecznym).

a) Geografia monarchii austriacko-węgieskiej, z szczególnem uwzględnieniem powierzchni, stosunków geologicznych, oro- i hydrograficznych, (o ile od nich zależy budowa, krajobraz, klimat i zaludnienie), tudzież klimatologii, geografii politycznej i gospodarczej, (produkcya handlu i komunikacyi). Stanowisko w handlu światowym.

b) Dwie godziny: Powtórzenie historii i geografii monarchii austriacko-węgierskiej z dołączeniem przeglądu statystycznego produkcji płodów surowych, przemysłu i handlu, uwzględniając dla porównania stosunki analogiczne w wielkich państwach europejskich.

c) Nauka o ustroju konstytucyjnym i o administracyi monarchii ze szczególnem uwzględnieniem części monarchii, reprezentowanej w Radzie państwa.

Dwie godziny: Dzieje kraju rodzinnego ze szczególnem uwzględnieniem momentów z dziejów kultury.

Matematyka: (5 godzin tygodniowo). Arytmetyka: Najprostsze rodzaje permutacyi, wariacyi i kombinacyi. Dwumian Newtona o całkowitych wykładnikach dodatnich. Zasadnicze pojęcia rachunku prawdopodobieństwa z zastosowaniem do bardzo łatwych zagadnień z zakresu ubezpieczenia życiowego.

Geometria analityczna: Na znanych już graficznych przedstawieniach poszczególnych funkcyi oparte zastosowanie metody analitycznej do linii rzędu pierwszego i drugiego wraz z okolicznościowem przypomnieniem traktowania tych utworów i związków w planimetrii.

Wypracowanie zastosowań najprostszego różniczkowania i całkowania, które nadarzyły się w dotychczasowej nauce matematyki i fizyki. Przybliżone rozwiązywanie metodami graficznymi równań algebraicznych (i następujących się okolicznościowo najłatwiejszych przestępnych).

Zakończenie i powtórzenie nauki szkolnej z całego za-

kresu nauki matematyki, szczególnie równań i szeregów, stereometrii, trygonometrii i geometrii analitycznej. Rozszerzenie i pogłębienie w poszczególnych miejscach. Zamiast zadań wyłącznie formalistycznych zastosowanie do różnych dziedzin nauki szkolnej i życia praktycznego.

Uwagi i wnioski ze stanowiska historii rozwoju matematyki i filozofii.

Wypracowania piśmienne : Jak w kl. I.

Historia naturalna : (2 godziny na tydzień)¹. Półroczce I. Mineralogia : Nauka o minerałach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, co do ich własności morfologicznych, fizycznych i chemicznych, sposobu ich powstawania, przemian i innych pouczających zjawisk wedle pewnego systemu, lecz z wykluczeniem wszystkich postaci rzadszych i niedostępnych dla poglądu uczniów. Najpospolitsze skały.

Półroczce II. Geologia : Stanowisko ziemi w wszechświecie, jako wstęp. Poszczególne części kuli ziemskiej (powietrze, woda i skorupa ziemi). Procesy zewnętrzne i wewnętrzne, którym zawdzięcza skorupa ziemi swoje powstanie i powolne przemiany (geologia dynamiczna). Okresy geologiczne na tle przemian, które odbyły się w świecie zwierzęcym i roślinnym w ciągu dziejów rozwoju ziemi (geologia historyczna). Znaczenie geologii dla życia praktycznego (górnictwo, źródła lecznicze, nafta i t. d.). Naturalne pomniki w ojczyźnie.

Fizyka : (4 godziny na tydzień), (w II. półroczu należy 1 godzinę przeznaczyć na powtarzanie).

Magnetyzm : Powtórzenie zjawisk zasadniczych. Prawo Coulomba. Napięcie biegunów. Napięcie pola magnetycznego. Linie sił. Położenie biegunów. Moment magnetyczny. Najważniejsze wiadomości z nauki o magnetyzmie ziemskim.

Elektryczność statyczna : Powtórzenie doświadczeń zasadniczych z zakresu elektryzowania przez tarcie udzielanie i rozdział. Maszyna influencyjna.

Prawo Coulomba i pomiar elektrostatyczny ilości elektryczności. Pole elektryczne, potencjał punktu w polu elektrycznym, potencjał przewodnika. Charakterystyka po-

tencyału oparta na doświadczeniach. Pojemność, kondensatory. Wpływ dielektryka. Energia elektryczna ciała naładowanego. Elektryczność atmosferyczna.

Prądy elektryczne: Różnica potencjałów w otwartym ogniwie galwanicznym. Siła elektromotoryczna. Bateria galwaniczna. Pole magnetyczne prądu elektrycznego. Prawo Biota-Sawarta. Bezwzględna jednostka elektromagnetyczna i Amper. Busola stycznych i galwanometr. Prawo Ohma.

Elektroliza, polaryzacja galwaniczna, ogniwa stałe, akumulatory. Wytwarzanie ciepła przez prąd. Prawo Joule'a. Bezwzględne jednostki elektromagnetyczne oporu i siły elektromotorycznej. Ohm, Voltamper, Watt, Kilo-watt-godzina. Oświetlenie elektryczne. Prądy termo-elektryczne.

Rozgałęzienie prądu. Pomiar oporu i siły elektromotorycznej.

Pole magnetyczne płaskiego przewodnika zamkniętego. Działanie wzajemne dwu przewodników prądu. Pole magnetyczne solenoidu. Elektromagnesy i ich zastosowanie. Przewodnik prądu w polu magnetycznym. Amperemetr i Voltmetr.

Prądy indukcyjne (odwołanie się na zasadę zachowania energii). Objasnienie maszyny dynamoelektrycznej. Induktor. Telefon i mikrofon. Promienie Roentgena. Promieniotwórczość. Telegraf bez drutu.

Ruch falowy: Podstępowe fale poprzeczne i podłużne. Odbicie i interferencja fal. Fala stojąca. (Wszystko oparte przeważnie na rysunku i doświadczeniach). Zasada Huygensa.

Akustyka: Powstawanie głosu. Wysokość tonu. Zgówność i niezgówność. Tóny strun napiętych. Tóny górne, barwa tonu. Widelki stroikowe, płyty i błony, piszczalki. Odbieranie i współbrzmienie. Ludzki narząd głosowy. Rozchodzenie się głosu. Natężenie głosu. Odbicie, interferencja fal głosowych. Odbieranie wrażeń słuchowych.

Optyka: Powtórzenie nabytych w klasie III. wiadomości o rozchodzeniu się światła. Hipotezy o świetle. Oznaczenia.

czenie szybkości światła według Ronera i Fizeau. Fotometrya. Odbicie. Obrazy w zwierciadłach płaskich i kulistych.

Załamanie światła. Odbicie całkowite. Przechodzenie światła przez płytę ograniczoną równoległymi ścianami płaskimi, (bez obliczania), przez pryzmat, minimum odchylenia (tylko doświadczenie.) Wyznaczenie współczynnika załamania. Soczewki, obliczanie i konstrukcja obrazów w soczewkach, zboczenie sferyczne.

Rozszczepienie światła. Zabarwienie obrazu w soczewce, soczewki achromatyczne. Tęcza. Widma emisyjne i absorpcyjne, najważniejsze zjawiska analizy spektralnej. (W związku z tem kilka wiadomości z astronomii fizycznej). Barwy ciał. Zwięzłe uwagi o fluorescencji i fosforescencji. Działanie chemiczne światła. Działanie termiczne, ciemne promienie ciepła.

Aparat projekcyjny, ciemnia fotograficzna. Oko. Mikroskopy i lunety dioptryczne z krótkim wyjaśnieniem powiększenia.

Interferencya: barwy cienkich płytek, uginanie się światła w szczelinie i siatce.

Polaryzacya wskutek odbicia i załamania pojedynczego polaryzacya wskutek załamania podwójnego. Płytki turmalinowe, graniastosłup Nicola. Skręcanie płaszczyzny drgania. (Saccharometr).

Geometrya i rysunki geometryczne: (2 godziny na tydzień).

Przedstawianie w rzutach powierzchni obrotowych, których osie są prostopadłe do jednej z płaszczyzn rzutów. Płaszczyzny styczne i płaskie przekroje.

Zasadnicze pojęcia perspektywy, o ile są potrzebne do przedstawienia przedmiotu ograniczonego płaszczyznami i danego w rzutach prostokątnych.

Powtórzenie i uzupełnienie przerobionego zakresu geometryi wykreślnej na pouczających złożonych zagadnieniach, odnoszących się także do praktycznych zastosowań,

Co tydzień małe ćwiczenie domowe (w zeszycie).

Rysunki odręczne: (2 godziny na tydzień). Dalszy ciąg rysunku figuralnego w zupełnem wykończeniu. Szkice z przedmiotów z wszystkich dziedzin, dotychczas poznanych.

Posługiwać się można wszystkimi używanymi zwyczajnie materyałami.

Gimnastyka we wszystkich klasach: Zadanie i plan według reskryptu c. k. Ministerstwa Wyznań i Ośw. z 12 lutego 1897 L. 17.261 ex 1896 (Dz. rozp. c. k. M. W. i O. Nr. 17).

c) **Wykaz przerobionej lektury: obowiązkowej i prywatnej.**

1. W języku polskim.

KLASA V. Lektura obowiązkowa. Oprócz wyjątków w wypisach szkolnych, czytano w całości w klasie: *J. Kochanowskiego*: Treny, Odprawa posłów greckich. *Skargi*: 8-e kazanie sejmowe.

Lektura prywatna. *Górnickiego*: Dworzanin. *Paska*: Pamiętniki. *Kraśińskiego*: Myszeis, Monachomachia. *Korzeniowskiego*: Kollokacya, Spekulant. *Rzewuskiego*: Listopad. *Pola*: Mohort. *Syromkomi*: Dębóróg. *Sienkiewicza*: Trylogia i nowelle. *Zabłockiego*: Zabobonnik.

KLASA VI. Lektura obowiązkowa. Oprócz wyjątków w wypisach szkolnych, czytano w całości w klasie: *Felińskiego*: Barbara Radziwiłłówna. *Mickiewicza*: Ballady, Pierwiosnek, Romantyczność, Dudarż-Grażyna, K. Wallenrod. *Malczewskiego*: Marya.

Lektura prywatna. *Niemcewicza*: Powrót posła. Ballady i romanse *Mickiewicza* nieczytane w klasie. *Goszczyńskiego*: Zamek Kaniowski i Król Zameczyska. Różne komedye *A. Fredry*.

KLASA VII. Lektura obowiązkowa. Oprócz wyjątków, zawartych w wypisach szkolnych, czytano w całości w klasie: *Malczewskiego*: Marya. *Fredry*: Śluby panińskie. *Słowackiego*: Jan Bielecki, Kordyan, Anelli, Balladyna. *Kraśińskiego*: Nieboska komełya, Irydion, Przedświt, Psalm dobrej woli.

Lektura prywatna. *Fredry*: Dożywocie, Pan Jowialski. *Goszczyński*: Zamek Kaniowski. *Słowackiego* prawie wszystkie utwory nieobjęte lekturą szkolną. *Kraśińskiego*: Psalm. *Rzewuskiego*: Pamiętniki Soplicy. *Kraszewskiego*: Stara baśń. *Ujejskiego*: Skargi Jeremiego. *Sienkiewicza*: Krzyżacy, Quo vadis? *Prusa*: Placówka. *Orzeszkowej*: Nad Niemnem. *Żeromskiego*: Ludzie bezdomni, Popioły. *Wyspiańskiego*: Wesele, Warszawianka. *Maleckiego*: Juliusz Słowacki.

2. W języku niemieckim.

KLASA V. Lektura obowiązkowa. *Goethe*: Hermann und Dorothea. *Lessing*: „Minna von Barnhelm“.

Lektura prywatna. *Grillparzer*: Ahnfrau.

KLASA VI. Lektura obowiązkowa. *Schiller*: Wallenstein.

Lektura prywatna. *Grillparzer*: Weh dem der lügt, Sappho.

KLASA VII. Lektura obowiązkowa. Najcelniejsze wyjątki z dzieł literatury niem. z Klopstocka, Wielanda, Lessinga, Herdera. Najważniejsze daty z życia klasyków niemieckich.

Lektura prywatna. *Schiller*: Die Jungfrau von Orleans.

3. W języku francuskim.

KLASA V. Lektura obowiązkowa. Czytano ustępy według podręcznika Węcowskiego.

KLASA VI. Lektura obowiązkowa. Czytano według podręcznika szkolnego *La France I*. celniejsze wyjątki klasycznych pisarzy.

KLASA VII. Lektura obowiązkowa. Czytano według podręcznika szkolnego *La France II*. celniejsze wyjątki romantycznych pisarzy.

C) Przerobiony materiał z religii mojżeszowej.

KLASA I. Historia biblijna od Adama do śmierci Mojżesza. Dziesięcioro przykazań.

KLASA II. Historia biblijna od Jozuego do Salomona. O świętach i postach.

KLASA III. Historia biblijna od podziału państwa do niewoli babilońskiej. Prorocy. O piśmie św.

KLASA V. Artykuły wiary Maimonidesa. Wybór ustępów z Pięcioksięgu.

KLASA VI Zasady etyczne na podstawie „Przypowieści Ojców”. Wybór ustępów z Proroków.

IV.

Tematy wypracowań piśmiennych.

a) w języku polskim.

KLASA V.

1. Dlaczego Reya nazywamy ojcem literatury polskiej. (dom)
2. Aluzye polityczne do stosunków polskich w „Odprawie posłów” (szk.).
3. Skarga a Starowolski jako prorocy polityczni (dom.).

KLASA VI.

1. Kolumb i Gutenberg (dom.).
2. Jakie ideały wskazywał Mickiewicz młodzieży w swej poezji filareckiej (szkol.).
3. Charakterystyka moralnej postaci w „Zabobonniku” (szk.).

KLASA VII.

1. Martyrologia polska w poezji.
2. Świat nadprzyrodzony w romantyce polskiej.
3. Życie kresowe w utworach poezji naszej.

b) w języku niemieckim.

KLASA V.

1. Der König und der Landmann (Eine Parallele (szkol.).
2. Das klagenide Lied von L. Bechstein (Inhaltsangabe) (dom).
- 3 Schiller in der Karlsschule (szk.).
4. Wie wurden des Ibykus Mörder entdeckt (dom).

Klasa VI.

1. Hermanns erstes zusammentreffen mit Dorothea.
2. Klopstoks Messias als Meisterwerk.

KLASA VII.

1. Egmonts Unterrednung mit Wilhelm von Oranien.
2. Schiller Gedicht „Der Spaziergang“ als Abbild der menschlichen Zivilisation.

c) w języku francuskim.

KLASA V.

1. Quels sont les souvenirs polonais à Paris? 2. Comment célèbre-t-on la fête du 14 Juillet à Paris. 3. Racontez „Une Légende“ de François Coppée. Nadto dyktaty i ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne.

KLASA VI.

1. Comment Isengrin se fit moine? (d'après „Roman de Renard“). 2. Quels sont les auteurs les plus connus du XVIII. siècle et quelle est leur signification pour la littérature française? 3. Lettre á un de vos camarade.

KLASA VII.

1. La retraite de Napoléon après la désastre de Moscou. (d'après „L Expiation“ de Victor Hugo) 2. i 3. Tłomaczenia tekstów francuskich.

V.

ZBIORY NAUKOWE.

Zbiorów naukowych w roku szkolnym 1914/15 nie pomniano, a że i lokale przeznaczone na zbiory były przeważnie zajęte; odłożono zakupno z posiadanych środków na rok następny.

VI.

Ważniejsze rozporządzenia Władz szkolnych

(w roku szk. 1914/15).

1. Reskryptem z dnia 24/6 1914 L. 10945/IV poleca c. k. Rada szkolna krajowa zbadać pracę zarobkową uczniów podczas feryi (rodzaj pracy, warunki, sposób odżywiania się i nadzór) i na przyszłość utworzyć w każdym zakładzie komisye tej sprawie poświęconej.

2. Rozporz. z d. 25/7 1914 L. 13607/IV oznajmia c. k. Rada szkolna krajowa, że tylko tym uczniom można potwierdzić legitymacye do jazdy na kolejach państwowych po niższej cenie, którzy istotnie mieszkają poza miejscowością szkolną i do szkoły pociągami dojeżdżać muszą.

3. Rozporz. z d. 6/8 1914 L. 291/Pr. zaleca c. k. Rada szk. w każdym powiecie zorganizować komitet, któryby młodzieży szkolnej porucił stosowną pracę rolną, a rozporz. z d. 14/8 1914 L. 302/Pr. poleca zająć się młodzieżą szkolną z pomocą nauczycieli, aby była pomocną bądź w pracach zarobkowych bądź w służbie obywatelskiej.

4. Rozporz. z d. 17/8 1914 L. 15060/IV zezwala c. k. Rada szk. krajowa uczniom w wieku popisowym, lub oczekującym powołania do czynnej służby wojskowej na wcześniejsze zdawanie egzaminów poprawczych i egzaminów dojrzałości półrocznych a rozp. z d. 20/8 1914 L. 15165/IV upoważnia Dyrekcyę do przypuszczenia do egzaminów poprawczych i uzupełniających także uczniów obcych zakładów, z zachowaniem potrzebnych warunków i ostrożności, wreszcie rozp. z d. 13/10 1914 L. 2030/IV i z d. 30/10 1914 L. 2784/IV i z d. 13/11 1914 L. 3876/IV zezwala powołanym do służby wojskowej i legionów uczniom klasy najwyższej na wcześniejsze zdawanie egz. dojrzałości.

5. Rozp. z d. 8/1 1915 L. 12/III i 7/3 1915 L. 38/Pr. poleca c. k. Rada szk. kraj. pouczyć młodzież o potrzebie roztropnej oszczędności zapasów żywności.

6. Rozp. z d. 16/2 1915 L. 37/Pr. i z d. 31/3 1915 L. 1833/III poleca c. k. Rada szk. kraj. zachęcić młodzież szkolną do składek na cele czerwonego krzyża i na fundusz dla wdów i sierot po poległych.

W sprawie

VII.

Fizycznego rozwoju młodzieży.

VIII.

Warsztatów szkolnych i pracy fizycznej.

IX.

Orkiestry szkolnej.

X.

**Nadobowiązkowej pracy umysłowej i zajęć w czytel-
niach i kółkach naukowych.**

XI.

**Zestawienie dochodów i rozchodów szkolnej Pomocy
koleżeńskiej**
niema w tym roku nic do powiedzenia.

XII.

Tabele statystyczne Zakładu.

(Liczba dodana u góry oznacza prywatystów).

I. Liczba uczniów.	K L A S A											Razem	
	I.	II.		III.		IV.		V.		VI.			VII.
		a	b	a	b	a	b	a	b	a	b		
Z końcem roku szkoln. 1913/14 było	43	27 ¹	18	24 ¹	19 ¹	32 ¹	24 ¹	17	14	20 ²	19 ²	32	289 ⁹
Na początku roku szkol. 1914/15 przyjęto . . .	12	12	—	12	—	14	—	15	—	9	—	4	78
W ciągu roku wstąpiło .	—	4	—	2	—	1	—	1	—	3	—	3	14
Ogółem w roku 1914/15 przyjęto	12	16	—	14	—	15	—	16	—	12	—	7	92
Mianowicie:													
1) Na podstawie egz. wst.	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13
2) Z prom. z tut. zakładu:	—	9	—	11	—	8	—	13	—	8	—	4	53
3) „ z innej szkoły realnej	—	3	—	3	—	3	—	2	—	4	—	—	15
4) Repetentów tut. zakł.:	1	3	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	7
5) „ z innej szk. realnej	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	4
Razem . . .	12	16	—	14	—	15	—	16	—	12	—	7	92
W ciągu roku wystąpiło	3	2	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	9
Liczba uczniów z końcem roku szk. 1914/15 . .	9	10 ⁴	—	8 ³	—	13 ¹	—	15 ¹	—	10 ²	—	4 ³	69 ¹⁴
2. Miejsce urodzenia.													
Kraków miasto	6	7 ¹	—	5 ¹	—	8	—	12	—	8 ²	—	3 ¹	49 ⁵
W. Ks. Krakowskie (bez Krakowa)	1 ¹	0 ²	—	—	—	0 ¹	—	1	—	—	—	0 ¹	2 ⁴
Galicja	—	3 ¹	—	3 ²	—	4	—	2 ¹	—	2	—	—	14 ⁴
Bukowina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Czechy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morawy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Królestwo Polskie . . .	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1 ¹	4 ¹
Razem . . .	9	10 ⁴	—	8 ³	—	13 ¹	—	15 ¹	—	10 ²	—	4 ³	69 ¹⁴

	K L A S A										Razem		
	I.	II.		III.		IV.		V.		VI.		VII.	
		a	b	a	b	a	b	a	b	a	b		
3. Narodowość.													
Polaków	9	10 ⁴	—	8 ²	—	13 ¹	—	15 ¹	—	10 ²	—	4 ³	69 ¹⁴
Rusinów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Czechów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Niemców	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	9	10 ⁴	—	8 ²	—	12 ¹	—	15 ¹	—	10 ²	—	4 ³	69 ¹⁴
4. Wyznanie.													
Religii rzymsko-katol. . .	6	9 ⁴	—	5 ²	—	13 ¹	—	12 ¹	—	7 ²	—	4 ³	56 ¹³
„ ewangelickiej	2	—	—	1 ¹	—	—	—	—	—	—	—	—	3 ¹
„ mojżeszowej	1	—	—	2	—	—	—	3	—	3	—	—	10
Razem	9	10 ⁴	—	8 ³	—	13 ¹	—	15 ¹	—	10 ²	—	4 ³	69 ¹⁴
5. Wiek uczniów.													
Lat 11 miało	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ 12 „	6	2 ³	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 ²
„ 13 „	2	4 ¹	—	1 ¹	—	2	—	—	—	—	—	—	9 ¹
„ 14 „	—	1 ¹	—	5 ¹	—	2	—	—	—	—	—	—	8 ²
„ 15 „	1	1	—	2 ¹	—	2 ¹	—	—	—	—	—	—	6 ²
„ 16 „	—	1	—	—	—	7	—	6	—	3 ¹	—	—	17 ¹
„ 17 „	—	1	—	—	—	—	—	2 ¹	—	2 ¹	—	—	5 ²
„ 18 „	—	—	—	—	—	—	—	6	—	3	—	1 ¹	10 ¹
„ 19 „	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	0 ¹	3 ¹
„ 20 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 ¹	1 ¹
„ 21 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Razem	9	10 ⁴	—	8 ³	—	13 ¹	—	15 ¹	—	10 ²	—	4 ³	69 ¹⁴
6. Mieszkanie uczniów.													
Mieszkali u rodziców:													
a) w Krakowie	9	10 ⁴	—	8 ³	—	11 ¹	—	14	—	9 ²	—	4 ³	12 ¹³
b) poza Krakowem	—	—	—	—	—	—	—	0 ¹	—	—	—	—	0 ¹
Mieszkali:													
a) na stancyach	—	—	—	—	—	2	—	1	—	1	—	—	4
Razem	9	10 ⁴	—	8 ³	—	13 ¹	—	15 ¹	—	10 ²	—	4 ³	65 ¹⁴
Zatem													
Liczba uczniów, których rodzice (opiekunowie) mieszkają:													
a) w Krakowie	9	10 ⁴	—	8 ³	—	11 ¹	—	14	—	9 ²	—	4 ³	65 ¹³
b) w innych miejscowościach	—	—	—	—	—	—	—	1 ¹	—	1	—	—	4 ¹¹
Razem	9	10 ⁴	—	8 ³	—	13 ¹	—	15 ¹	—	10 ²	—	4 ³	69 ¹⁴

9. Wynik klasyfikacyi za rok szk. 1913/14.	K L A S A												Razem
	I.	II.		III.		IV.		V.		VI.		VII.	
		a	b	a	b	a	b	a	b	a	b		
Do egzaminu poprawcz. przeznaczono	10	11 ¹	3	7	5 ¹	7	5	5	2	5 ¹	3 ¹	9	72 ⁴
Egzamin popraw. złożyło	9	9	3	5	4 ¹	7	1	4	2	2	2	6	54 ¹
Egzam. popr. nie złożyło	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Do egz. popr. nie zgłosiło się	1	2 ¹	—	2	1	—	4	—	—	3 ¹	1 ¹	3	17 ³
Zatem ostateczny wynik klasyfik. za rok 1913/14 jest:													
Chlubnie uzdolnionych .	3	2	1	1	3	4	1	1	1	2	1	3	23
Uzdolnionych	36	22	11	18 ¹	11 ¹	26 ¹	13	12	9	11 ¹	11	21	201 ⁴
Nieuzdolnionych	3	1	6	3	4	2	6 ¹	4	14	4	4 ¹	4	45 ³
Nie klasyfikowano . . .	1	2 ¹	—	2	1	—	4	—	—	3 ¹	3 ¹	4	20 ³
Razem . .	43	27 ¹	18	24 ¹	19 ¹	32 ¹	24 ¹	17	14	20 ²	19 ²	32	289 ⁹
10. Klasyfikacya za rok szkolny 1913/14.													
za rok szk. 1914/15.													
Chlubnie uzdolnionych .	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5
Uzdolnionych	4	4 ³	—	5 ²	—	9	—	8	—	5	—	3 ¹	33 ⁵
Do egzaminu poprawcz. przeznaczono	1	3	—	2 ¹	—	4	—	4	—	1 ¹	—	—	15 ²
Do egz. uzup. przeznaczono	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
„ po wakac. „	—	3 ²	—	1	—	0 ¹	—	3 ¹	—	3 ¹	—	0 ²	10 ⁷
Razem . .	9	10 ⁴	—	8 ³	—	13 ¹	—	15 ¹	—	10 ²	—	4 ³	69 ¹⁴

XIII.

Kronika Zakładu.

Rok szkolny 1914/15 rozpoczął się dnia 10 kwietnia 1915.

W skutek wybuchu wojny i zajęcia całego budynku szkolnego w pierwszych dniach sierpnia 1914 na koszary, a później na szpital dla wojska, w skutek niemożliwości wyszukania odpowiedniego budynku na cele szkolne i wskutek ewakuacji twierdzy, nie można było rozpocząć nauki w normalnym czasie, dopiero gdy w drugiej połowie marca 1914 został całkowicie przez wojsko opróżniony budynek gim. V, wtedy dzięki życzliwości JW. P. Rady Rządu dyrektora Winkowskiego, mogła odbywać się nauka w godzinach popołudniowych w temże gimnazyum.

Wpisy odbyły się od 23 do 26 marca poczem po świętach wielkanocnych, po zebraniu grona, naukę rozpoczęto dn. 10 kwietnia. (C. k. Rada szk. kraj. rozp. z dn. 15/3 1915 L. 4748/IV pozwoliła utworzyć 4 mies. kurs naukowy, któryby ułatwił młodzieży przygotowanie się do egzaminów rocznych, aby jej umożliwiły uniknąć utraty roku szkolnego. Kierownikiem kursu był prof. Karol Pępkowski, a po powrocie z urlopu dn. 15 czerwca dyrektor Jan Bidziński.)

Egzam. roczne odbyły się w dniach od 22 do 28 lipca, a rozdanie świadectw rocznych nastąpiło po uroczystem nabożeństwie dziękczynnem w kościele XX. Zmartwychstańców dnia 31 lipca 1915.

Sprawozdanie o egzaminie dojrzałości w terminie jesiennym, lutowym i letnim umieszczone jest w rozdziale XIV.

Dnia 2 maja wziął cały zakład udział w uroczystem nabożeństwie z powodu rocznicy ogłoszenia konstytucyi 3 maja, odprawionem w kościele N. P. Maryi.

W dniach od 17 do 19 maja brali uczniowie naszego zakładu udział w zbiórce metali na cele wojenne.

Dnia 27 maja 1915 przystąpili uczniowie klasy IV do św. Sakramentu Bierzmowania.

Z powodu odzyskania Przemyśla wzięła młodzież udział w wieczornym pochodzie obywatelskim dnia 4 czerwca i w uroczystem nabożeństwie dziękczynnem w dniu 5 czerwca, zaś z powodu odzyskania Lwowa wzięła udział w uroczystem nabożeństwie w kościele Najśw. Panny Maryi dnia 24 czerwca.

Dnia 28 czerwca odbyło się żałobne nabożeństwo za spokój duszy ś. p. Cesarza Ferdynanda, a dnia 30 czerwca za spokój duszy ś. p. Następcy tronu Arcyks. Franciszka Ferdynanda i Jego Małżonki.

W ciągu roku szkolnego przystąpili uczniowie dwukrotnie do św. Sakramentu Pokuty i Ołtarza.

XIV.

Wynik egzaminu dojrzałości.

1) W terminie jesiennym 1914.

a) Egzamin piśmienny.

Do piśmiennego egzaminu dojrzałości przystąpił 1 eksternista. Egzamin odbył się w czasie od 14 — do 15 września 1914. Tematy były następujące:

Z języka polskiego:

Podano abiturjentowi następujące trzy tematy do wyboru:

- 1) Proroczy charakter literatury polskiej w XVI w. i po upadku powstania listopadowego.
 - 2) Rola ks. Józefa w krajach naszego narodu.
 - 3) Doniosłość chwili obecnej dla społeczeństw Europy.
- Wybrał temat 3-i.

Z języka niemieckiego:

Przekład z jęz. polskiego na niemiecki. Zakrzewski, Historia powszechna I str. 195. Dyktatura Sulli aż do słów „weteranów Sulli“.

Z języka francuskiego:

Przekład na jęz. polski część artykułu z „L'Illustration“, Nr. 3442 L'Abordage du „Republic“ od początku do słów: en sondant“.

Z geometrii wykreslnej:

- 1) Dana prosta i punkt zewnatrz niej. Wyznaczyć rzeczywistą odległość punktu od prostej.
- 2) Dany stożek pochyły, wyznaczyć przekrój w elipsie.
- 3) Dana kula spoczywająca na płaszczyźnie poziomej rzutów; wyznaczyć cień własny, rzucony oraz punkt najjaśniejszy przy oświetleniu równoległym.

b) Egzamin ustny.

Egzamin ustny odbył się pod przewodnictwem dyrektora zakładu radcy Rządu Jana Bidzińskiego d. 10 do 15 września włącznie 1914.

Do egzaminu przystąpiło 8 uczniów publ., i 2 eksternistów.
Świadectwo dojrzałości otrzymali:

L.p.	Imię i nazwisko abiturienta	Data urodzenia
Uczniowie publiczni.		
1	Armer Benjamin	19/12 1894 Podgórze (Gal.)
2	Borecki Józef, Tomasz, Jan	8/3 1892 Stanisławów (Gal.)
3	Gottlieb Wadya	6/4 1894 Bochnia (Gal.)
4	Hława Rudolf Antoni	7/3 1894 Trzciana (Gal.)
6	Kunachowicz Andrzej Paweł	26/11 1894 Radocza (Gal.)
7	Skwirczyński Stan. Feliks	31/8 1894 Kraków (W. Ks. Krak.)
5	Kalicki Stefan, Eug. Józef	2/11 1895 Kraków (W. Ks. Krak.)
Eksterniści.		
8	Gercz Józef	18/3 1891 Kraków (W. Ks. Krak.)
9	Weber Leonard	22/10 1889 Oleśnica (Gal.)

1 uczeń publ. został reprobowany na pół roku.

2) W terminie lutowym

Egzamin odbył się pod przewodnictwem prof. Pępkowskiego
jako zast. dyrektora dnia 8 kwietnia 1915.

Do egzaminu zgłosił się jeden abiturient.

Świadectwo dojrzałości otrzymał:

L.p.	Imię i nazwisko abiturienta	Data urodzenia
1	Offen Abraham	16/10 1894 Nowy Sącz (Gal.)

3) W terminie letnim 1915.

Do piśmiennego egzaminu dojrzałości przystąpiło ogółem 5 abiturientów (4 publ., 1 pryw.)

Egzamin odbył się w czasie 23 — 27 czerwca włącznie.

Tematy były następujące :

Z języka polskiego ;

Podano abiturientom następujące trzy tematy do wyboru :

1) Miłość rodzicielska w literaturze polskiej. (Kochanowski: Treny; Słowacki: Ojciec zadumionych).

2) Historyczne i ekonomiczne znaczenie Morza Śródziemnego.

3) Wawel i jego znaczenie w życiu narodu polskiego.

Wszyscy wybrali temat I-y.

Z języka niemieckiego :

Tłumaczenia z języka polskiego na niemiecki.

Przełożyć na j. niemiecki z fizyki Kaweckiego i Tomaszewskiego dla klas niższych ustęp 21 p. t. „Opady atmosferyczne“

Z języka francuskiego.

Przetłumaczyć na język polski ustęp p. t. „Physionomie de la capitale à la fin du mois d' octobre“. (La France II, str. 115).

Z geometrii wykreślnej.

1) Dane są, ślady płaszczyzny i rzuty prostej, wyznaczyć rzeczywistą wielkość kąta nachylenia prostej do płaszczyzny.

2) Dane są rzuty stożka pochylego, spoczywającego na płaszczyźnie poziomej rzutów oraz rzuty prostej; wyznaczyć cień własny, rzucony, oraz cień prostej na stożek, przy oświetleniu równoległym.

3) Dane są rzuty sferoidy, oraz punkt na niej; wyznaczyć płaszczyznę styczną w tym punkcie.

Egzamin ustny.

Egzamin ustny odbył się pod przewodnictwem dyrektora zakładu radcy Rządu Jana Bidzińskiego dnia 2 sierpnia 1915 r.

Do egzaminu przystąpiło 5 abiturientów (4 ucz. publ. i 1 ucz. pryw.)

Świadectwo dojrzałości otrzymali:

L.p	Imię i nazwisko abiturienta	Data urodzenia	Przyszły zawód
1	Augustynowicz Stanisław Władysław	1 4/10 1895 Kraków (W. Ks. Krak.)	Poli- technika
2	Francman Feliks Eustachiusz	10/9 1894 Sosnowiec (Król. Pols.).	Poli- technika
3	Królik Stanisław Józef (z odzn.)	25/10 1898 Kraków	Poli- technika
4	Pomianowski Zygmunt Stefan, Feliks (prywat.)	26/9 1896 Będzin (Król. Pols.).	agro- nomia
5	Wilczyński Kazimierz, Jan	23/10 1894 Półw.-Zwierz. (W. ks. krak.).	Poli- technika

Wykaz książek na rok szkolny 1915|16

w c. k. II. szkole realnej w Krakowie.

I. klasa.

- Religia.* Wielki katechizm religii katolickiej. (Zatwierdzony przez episkopat austriacki). Kraków 1910. Opr. 60 hal.
- Język polski.* Franciszek Konarski, Zwięzła gramatyka języka polskiego, Lwów 1911. Opr. 50 hal. — Dr. Maryan Reiter, Czytania polskie dla I. klasy z ilustracyami, Lwów 1910. Opr. 3 Kor.
- Język niemiecki.* Dr. L. German, Dr. K. Petelenz, St. Gayczak, Ćwiczenia niemieckie dla I. klasy. Wyd. 7. Lwów 1910. Opr. 2 Kor. 40 hal.
- Geografia.* Romer: Geografia. Wyd. 2 z atlasem, Lwów 1908. 3 Kor. 20 hal
- Historja powszechna.* Bronisław Gebert i Gizela Gebertowa, Opowiadania z dziejów ojczyźtych, Lwów 1912. Opr. 2 Kor. 50 hal. (Wyd. 2).
- Matematyka.* Ignacy Kranz. Arytmetyka na klasę I, Kraków 1911. Opr. 1 Kor. 50 hal. — Ignacy Kranz, Geometrya poglądowa na klasę I, Opr. 1 Kor. 30 hal. Kraków 1912. (Wyd. 2),
- Historja naturalna.* Dr. Józef Nusbaum i J. Wiśniowski, Wiadomości z zoologii dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 3. Lwów 1910. Opr. 3 Kor. 60 hal. — Józef Rostafiński, Botanika szkolna na klasy niższe, Wyd. 6, Kraków 1907, Opr. 2 Kor. 60 hal.

II. klasa.

Religia. Wielki katechizm religii katol. (Zatwierdzony przez Episkopat austriacki). Kraków 1910. Opr. 60 hal.

Język polski. Antoni Małecki: Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 11, Lwów. Opr. 2 Kor. 40 hal. — Dr. Maryan Reiter: Czytania polskie dla II. klasy, Lwów 1911. Opr. 3 Kor. 40 hal.

Język niemiecki. Dr. L. German, Dr. K. Petelenz, St. Gayczak: Ćwiczenia niemieckie dla II. klasy. Wyd. 6, Lwów 1912. Opr. 2 Kor. 80 hal.

Geografia. Michał Siwak: Geografia dla II. i III. klasy. Lwów 1913. Opr. 3 Kor. 20 hal. (Wyd. 2).

Historja powszechna. Bronisław Gebert i Gizela Gebertowa: Opowiadania z dziejów monarchii austr.-węg., Lwów 1912. Opr. 2 Kor. 50 hal.

Matematyka. Ignacy Kranz: Arytmetyka na klasę II. Kraków 1911. Opr. 1 Kor. 50 hal.

Historja naturalna. Dr. Józef Rostafiński: Botanika szkolna dla klas niższych. Wyd. 6, Kraków 1907. Opr. 2 Kor. 60 hal. Dr. J. Nusbaum i J. Wiśniowski: Wiadomości z zoologii dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 3, Lwów 1910. Opr. 3 Kor. 60 hal.

Geometria i rysunki geometryczne. Ignacy Kranz: Geometria pogładowa na klasę II. szkół średnich. Wydanie 2, Kraków 1914. Opr. 1 Kor. 40 hal.

III. klasa.

Religia. Ks. Jougan: Liturgika. Wyd. 4, Lwów 1910. Opr. 1 Kor. 40 hal. — Ks. Szydelski: Dzieje biblijne starego zakonu Lwów 1908. 1 Kor.

Język polski. Antoni Małecki: Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. II, Lwów 1910. Opr. 2 Kor. 40 hal. — Dr. Maryan Reiter: Czytania polskie dla III. klasy z ilustr. Lwów 1912. Opr. 3 Kor. 40 hal.

Język niemiecki. L. German, K. Petelenz, St. Gayczak: Ćwiczenia niemieckie dla klasy III. Wyd. 5, Lwów 1911. Opr. 2 Kor. 80 hal. — A. Jahner: Deutsche Grammatik. Wyd. 4, Lwów 1911. Opr. 2 Kor. 20 hal.

Język francuski. Dr. St. Węckowski: Książka do nauki języka francuskiego. Część I. Wyd. 3, Lwów 1913. Opr. 2 Kor. 20 hal.

Geografia. Michał Siwak: Geografia dla II. i III. klasy. Wyd. 2. Lwów 1913. Opr. 3 Kor. 20 hal.

Historia. Bronisław Gebert i Dr. Gizela Gebertowa: Opowiadania z dziejów monarchii austr.-węg. Lwów 1912. Opr. 2 Kor. 50 hal. — Dr. A. Zipper: Opowiadania z mitologii Greków i Rzymian. Lwów 1897. Opr. 2 Kor. 40 hal.

Matematyka. Ignacy Kranz: Arytmetyka dla kl. III. Kraków 1910. Opr. 1 Kor. 80 hal.

Fizyka. Władysław Żlobicki: Wiadomości z fizyki dla klasy III. i IV. Lwów 1913. Opr. 3 Kor. 20 hal.

Geometria i rysunki geometryczne. Ignacy Kranz: Geometria pogładowa na klasę III. Kraków 1910. Opr. 1 Kor. 80 hal.

IV. klasa.

Religia. Ks. Dąbrowski: Historia biblijna zakonu nowego. Wyd. 4, Lwów 1910. Opr. 1 Kor. 70 hal.

Język polski. Antoni Malecki: Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 11, Lwów 1910. Opr. 2 Kor. 40 hal. — Franciszek Próchnicki: Wzory poezji i prozy. Wyd. 2 i 3, Lwów 1906 (wyczerpane). Opr. 3 Kor. — Franciszek Próchnicki: O ważniejszych gatunkach poezji i prozy. Dodatek do Wypisów polskich, tom V 25 hal.

Język niemiecki. L. German, K. Petelenz, St. Gayczak: Ćwiczenia niemieckie dla IV. klasy. Wyd. 4, Lwów 1910. Opr. 3 Kor. — Dr. A. Jahner: Deutsche Grammatik. Wyd. 4, Lwów 1911. Opr. 2 Kor. 20 hal.

Język francuski. Dr. Stanisław Węckowski: Książka do nauki języka francuskiego. Część II, Lwów 1910. Opr. 2 Kor. 80 hal.

Geografia. Stanisław Majerski: Geografia monarchii austr.-węg. Wyd. 6, Lwów 1912. Opr. 2 Kor. 20 hal.

Historia. Wincenty Zakrzewski: Historia powszechna. Część I, wyd. 7, Kraków 1911. Opr. 2 Kor. 40 hal.

Matematyka. Dziwiński: Podręcznik arytmetyki i algebry dla klas wyższych. Wyd. V. Lwów. Opr. 4 Kor. 50 hal.

Fizyka. Jak w klasie III.

Chemia. Bronisław Duchowicz i Józef Wiśniowski: Wiadomości z chemii i mineralogii dla klas niższych. Lwów 1911. Opr. 2 Kor. 80 hal.

Geometria i rysunki geometryczne. Suppantisch-Hordyński: Podręcznik geometrii dla IV i V klasy. Lwów 1912. 4 Kor. 50 hal.

V. klasa.

Religia. Ks. Jez: Nauka wiary. Część I. Kraków 1911. Opr. 2 Kor.

Język polski. Stanisław Tarnowski i R. Bobin: Wypisy polskie dla szkół realnych i seminariów nauczycielskich. Tom I. Wyd. 5, Lwów 1912. Opr. 3 Kor. — Wybór dzieł pisarzy greckich i łacińskich w przekładach. Część I. Lwów 1902. Opr. 5 Kor. — Zathy: Antologia rzymska, Lwów 1898. Opr. 3 Kor.

Język niemiecki. Jul. Ippoldt u. Ad. Stylo: Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galiz. Mittelschulen. I. Teil. V. Klasse. Wyd. 3, Lwów 1912. Opr. 3 Kor. 80 hal.

Język francuski. Dr. Stanisław Węckowski: Książka do nauki języka francuskiego. Część III. Lwów 1910. Opr. 3 Kor. 20 hal.

Historia. Wincenty Zakrzewski: Historia powszechna. Część II. Wyd. 5 skrócone. Kraków 1911. Opr. 2 Kor. 40 hal.

Geografia. Dr. Stanisław Pawłowski: Geografia dla klas wyższych. Część I, Lwów 1914. Opr. 2 Kor. 30 hal.

Matematyka. Dziwiński: Podręcznik arytmetyki i algebry dla klas wyższych. Wyd. V. Lwów Opr. 4 Kor. 50 hal. Suppantisch-Hordyński, jak w kl. IV. Kranz: Logarytmy. Wyd. 2, Kraków 1912. Opr. 1 Kor. 30 hal.

Historia naturalna. Józef Rostafiński. Botanika szkolna dla klas wyższych. Wyd. 4, Kraków 1911. Opr. 3 Kor. 20 hal.

Chemia. Brunner-Tołoczko: Chemia nieorganiczna. Kraków 1908. Wyd. 3. 3 Kor. 40 hal.

Geometria i rysunki geometryczne. Łazarski: Zasady geometrii wykresłej (z atlasem). Wyd. 4, Lwów 1914. Opr. 3 Kor. 40 hal.

VI. klasa.

Religia. Ks. Dr. Karol Szczeklik: Etyka katolicka. Wyd. 5, Kraków 1912. Opr. 2 Kor. 20 hal.

- Język polski.* Stanisław Tarnowski i R. Bobin : Wypisy polskie dla szkół realnych i seminarjów nauczycielskich. Tom I. Wyd. 5. Lwów 1912. Opr. 3 Kor. — Stan. Tarnowski i R. Bobin : Wypisy polskie dla szkół realnych i seminarjów nauczycielskich. Tom II. Wyd. 4, Lwów 1909. Opr. 3 Kor. — Zathey : Antologia rzymska, Lwów 1898. Opr. 3 Kor. —
- Język niemiecki.* Jul. Ippoldt i Ad. Stylo : Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galizischen Mittelschulen III. Teil VII. Klasse. Lwów 1911, Wyd. 2. Opr. 4 Kor.
- Język francuski.* Dr. St. Węckowski i Dr. J. Szarota : La France. I. Lwów 1910. Opr. 3 Kor. 50 hal.
- Historja.* Wincenty Zakrzewski : Historia powszechna. Część III, Wyd. 4 skrócone. Kraków 1908. Opr. 2 Kor. 80 hal.
- Geografia.* Dr. Stanisław Pawłowski : Geografia dla klas wyższych. Część II (w druku). —
- Matematyka.* Pl. Dziwiński : Podręcznik arytmetyki i algebry dla klas wyższych. Wyd. 5. Lwów Opr. 4 Kor. 50 hal. Ant. Łomnicki : Geometria, Część III. i IV. Lwów 1912. Opr. 3 Kor. 80 hal. — Ignacy Kranz : Logarytmy, Wyd. 2, Kraków 1912. Opr. 1 Kor. 30 hal. Ignacy Kranz : Trygonometria kulista w zadaniach, Wyd. 2, Kraków 1907. Opr. 36 hal.
- Historja naturalna.* Dr. Ignacy Petelenz : Zoologia dla klas wyższych szkół średnich. Wyd. 3, Lwów 1907. Opr. 3 Kor.
- Chemia.* Brunner-Tolloczko. Chemia organiczna. Kraków. Opr. 3 Kor. 40 hal.
- Fizyka.* A. M. Kawecki i Fr. Tomaszewski : Fizyka dla wyższych klas szkół średnich. Wyd. 4, Kraków 1906. Opr. 3 Kor. 40 hal.
- Geometria i rysunki geometryczne.* Łazarski : Zasady geometrii wykreślnej (z atlasem). Wyd. 4, Lwów 1914. Opr. 3 Kor. 40 hal.

VII. klasa.

- Religia.* Ks. Jougan : Historia Kościoła katolickiego. Wyd. 3. Lwów 1907. Opr. 2 Kor.
- Język polski.* Stan. Tarnowski i R. Bobin : Wypisy polskie, Część II. Wyd. 4, Lwów 1909. Opr. 2 Kor. — Zathey : Antologia rzymska, Lwów 1898. Opr. 3 Kor.

Język niemiecki. Jul. Ippoldt i Ad. Stylo: Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galiz. Mittelschulen III. Teil. VII. Klasse. Wyd. 2, Lwów 1911. Opr. 4 Kor. — Jul. Ippoldt: Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galiz. Mittelschulen IV. Teil, VIII. Klasse, Lwów 1909. Opr. 4 Kor.

Język francuski. Dr. St. Węckowski i Dr. J. Szarota La france II. Lwów 1910. Opr. 4 K.

Historja. Wincenty Zakrzewski: Historia powszechna. Część III. Wyd. 4 skrócone, Kraków 1908. Opr. 2 Kor. 80 hal. — Anatol Lewicki: Zarys dziejów Polski i krajów ruskich z nią połączonych. Wyd. 4, Kraków 1910. Opr. 2 Kor. — Stan. Głabiński i L. Finkel: Historia i Statystyka austro-węgierskiej monarchii. Wydanie 4 (w druku).

Matematyka. Pl. Dziwiński: Zasady algebry. Wyd. 5, Lwów 1912. Opr. 4 Kor. 50 hal. — Ignacy Kranz: Zbiór zadań matematycznych dla klas wyższych. Wyd. 2, Kraków 1911. Opr. 3 Kor. 50 hal. — Ignacy Kranz: Logarytmy, Kraków 1900. Opr. 1 Kor. 20 hal. — Ignacy Kranz: Trygonometria kulist a w zadaniach. Wyd. 2, Kraków 1907. Opr. 36 hal.

Historja naturalna. Dr. Tadeusz Wiśniowski: Zasady mineralogii i geologii. Wyd. 3, Lwów 1912. Opr. 3 Kor.

Fizyka. A. M. Kawecki i Tomaszewski: Fizyka dla wyższych klas średnich. Wyd. 3 i 4, Kraków 1906. Opr. 3 Kor. 40 hal.

Geometria i rysunki geometryczne. Łazarski: Zasady geometrii wykreślnej (z atlasem). Wyd. 4, Lwów 1914. Opr. 3 Kor. 40 h.

Podręcznik dla nauki religii mojż. Z. Kammerling: Wiara i ustawa, nauka o wierze i powinnościach izraelickich. Lwów 1906. — S. Spitzer: Modły izraelitów, Kraków 1907. S. Spitzer: Historia biblijna oraz zasady wiary i moralności. Kraków 1907.

Podręcznik dla nauki stenografii. Bojarski: Podręcznik stenografii polskiej. Lwów 1909.

Podręcznik dla nauki kaligrafii. Czarnecki: Podręcznik dla nauki kaligrafii.

XVI.

Bursy i internaty.

były zamknięte w r. szk. 1914/15.

XVII.

Imienny spis uczniów*)

Klasa I.

1. Brand Arnold I.	7. Sadowski Rud. (10/5 1915)
2. Jaglarz Roman I.	8. Smajek Stefan (21/6 1915)
3. *Michel Gustaw	9. *Wodecki Michał
4. Nowak Stefan	10. *Wójcik Tadeusz
5. *Prauss Stanisław	11. Tyrała Aleksander I.
6. Pulchy Jan (popr. rys. odr.)	12. Zgrzybacz Zyg. (10/6 1915)

Klasa II.

1. Baczyński Włodzimierz I.	8. Kleinwachs Zygmunt
2. Ciaputa Władysław (popr. z geogr.)	9. Krasnowiecki Zygmunt I.
4. Czarnecki Władysław	10. Krupiński Julian (31/5 1915)
3. Ciężobka Karol (pryw.) I.	11. Polony Stefan I.
5. Friedhuber de Grubenthal Robert (pryw.)	13. Salač Franciszek
6. Gałek Aleksander (popr. niem.)	14. Tokar Jan (popr. niem.)
7. Koźbial Józef I.	15. Wilkosz Wiesław (21/6 1915)
	12. Sachse Stefan (pryw.) I.
	16. Żróbek Tadeusz (pryw.)

Klasa III.

1. Bielecki Henryk (14/6 1915)	8. Palusiński Tadeusz
2. Bromowicz Mieczysław (1/7 1915)	8. Rosenzweig Albin I.
3. Jasiński Kazimierz I.	10. Schönberg Samuel I.
4. Łagosz Czesław (popr. mat.)	11. Strycharski Antoni (popr. gf.)
5. Łojek Władysław (pryw.) (popr. mat.)	12. Wojtusiak Tadeusz (14/6 1915).
6. Ochenduszo Jerzy I.	13. Wójtowicz Witold (pryw.) I.
7. Ochenduszo Wanda (pr.) I.	14. Tatina Leopold I.

*) Gwiazdka przy nazwisku ucznia oznacza uzdolnienie klubne, I. uzdolnienie do klasy wyższej, data w nawiasie czas wystąpienia, gdy nie ma żadnego znacznika to będzie zdawał egzamin po wakacjach.

Klasa IV.

1. Balzer Jan I.	8. Palusiński Zdzisław I.
2. Ciaputa Antoni I.	9. Piątek Mieczysław I.
3. Garlicki Józef (pryw.)	10. Rzepecki Jan (popr. mat.)
4. Glończyk Stanisław I.	11. Sokołowski Konstanty I.
5. Klimko Kazimierz I.	12. Warchałowski Tadeusz (popr. mat.)
6. Kraus Józef (30/5 1915)	13. Wojciechowski Władysław I.
7. Langmann Andrzej (popr. z mat.)	14. Zięba Leon (popr. z mat.)
15. Żak Adolf I.

Klasa V.

1. Böhm Jozua (popr. geogr.)	8. Langman Antoni I.
2. Cikowski Edward I.	9. Nussbaum Arnold I.
3. Gabryś Mieczysław (popr. z hist.)	10. Pastuszka Henryk I.
4. Huber Eugeniusz (popr. z hist. i chem.)	11. Riszka Tadeusz (popr. chem.)
5. Foltin Karol	12. Schein Kopal I.
6. Kijowski Stanisław I.	13. Skotnicki Władysław
7. Kisiel Jan I.	14. Stec Jan
	15. Szczyrbała Maryan
	16. Żyła Henryk I.

Klasa VI.

1. Amster Roman (popr. mat.)	7. Sachse Feliks (pryw.)
2. Galler Izrael	(popr. hist.)
3. Orzegorzewski Karol I.	8. Sanak Mieczysław
4. Lacher Tadeusz	9. Steinlauf Maurycy I.
5. Matuschek Karol	10. Szufa Mieczysław I.
6. Ratzko Leon I.	11. Zimowski Witold I.
12. Zach Włodzimierz (pryw.)

Klasa VII.

1. Augustynowicz Stanisław I.	4. *Królik Stanisław
2. Brzeziński Witold (pryw.)	5. Pomianowski Zyg. (pryw) I.
3. Francmann Feliks I.	6. Wilczyński Kazimierz I.
7. Zabrzęski Stanisław (pryw).
-

Ogłoszenie Dyrekcyi.

Wpisy uczniów na rok szkolny 1915/16 odbywać się będą w dwóch ostatnich dniach sierpnia od godziny 10—12 rano. Późniejsze zgłoszenia uwzględnione być mogą tylko w razie **ważnych** powodów i to tylko na mocy zezwolenia c. k. Rady szkolnej krajowej.

Każdy uczeń składa przy wpisie 2 K. na zbiory naukowe. Uczniowie nowo wstępujący do zakładu, płacą nadto takse wstępną 4 K. 20 hal.

Uczniowie tutejszego zakładu mają przy wpisie wykazać się świadectwem szkolnem z ostatniego półrocza.

Uczniowie nowo wstępujący mają zgłaszać się do zapisu w towarzystwie rodziców lub opiekunów i przedłożyć świadectwo szkolne tego zakładu, w którym dotychczas byli, tudzież metrykę urodzenia i świadectwo szczepienia. Ostatnie świadectwo szkolne ucznia, przechodzącego z innej szkoły realnej, lub z gimnazjum, ma być opatrzone przepisaną klauzulą odejścia. Uczeń taki ma także przedłożyć i poprzednie świadectwa.

Według postanowienia trzeciego ustępu § 13 ustawy krajowej z dnia 24 sierpnia 1899, określającego granice wieku uczniów publicznych szkół realnych, do klasy I. przyjęci być mogą uczniowie, którzy urodzili się w roku słonecznym oznaczonym cyfrą mniejszą co najmniej o 10, a co najwięcej o 14 od cyfry oznaczającej bieżący rok kalendarzowy. Zatem dla kl. I. w roku 1915/16 granicę wieku są 1905 - 1901.

Te granice wieku posuwa się dla każdej klasy następnej o jeden rok. (Okólnik c. k. Rady szk. kraj. z dnia 20 października 1908 L. 52.395).

Równocześnie z wpisami odbywać się będą także wpisy na bezpłatną naukę przedmiotów nadobowiązkowych (jęz. ruski, jęz. angielski, śpiew i stenografia). Uczniowie klas niższych mogą zapisywać się na tę naukę tylko z wiedzą i wolą rodziców, względnie nadzorów domowych.

Egzamina wstępne do I. klasy odbywają się w dwóch terminach, mianowicie, przed feryami 1 lipca, po feryach 1 i 2 września.

Zgłosić się należy przynajmniej jeden dzień przed egzaminem.

Powtórzenie wstępnego egzaminu ani w tym, ani w innym zakładzie nie jest dozwolone przed upływem roku. Powtórzenie takiego egzaminu w innym zakładzie jest nieważne.

Zakres wymagań przy egzaminie wstępnym do I. klasy.

(Rozp. c. k. Rady szk. kraj. z dn. 16. maja 1887. l. 2764).

- a) Z religii : Wiadomości, których uczeń nabyć powinien w szkołach ludowych czteroklasowych.
- b) Z języka polskiego : Czytanie płynne i wyraźne, objaśnienie odeztytanych ustępów pod względem treści i związku myśli ; opowiadanie treści większymi ustępami ; znajomość części mowy, odmiana imion i czasowników, znajomość zdania pojedynczego, rozszerzonego i rozbiór jego części składowych pod względem składni zgody i rzędu ; poprawne napisanie dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom i gramatyczny rozbiór zdania.
- c) Z języka niemieckiego : Czytanie płynne i zrozumiałe, znajomość odmiany rodzajników, rzeczowników, przymiotników, zaimków osobistych, dzierżawczych, wskazujących i względnych, odmiana słów posilkowych i czasowników słabych we wszystkich formach strony czynnej i biernej ; odmiana najzwyczajszych czasowników mocnych ; zasób wyrazów z zakresu pojęć uczniom znanych ; poprawne napisanie łatwego dyktatu, którego treść przed dyktowaniem podano uczniowi w języku polskim.
- d) Z rachunków : Pisanie liczb do miliona włącznie ; biegłość w czterech działaniach liczbami całkowitemi ; pewność w tabliczce mnożenia, znajomość ważniejszych miar metrycznych
Do sali, gdzie odbywa się egzamin, nie mają wstępu obce osoby.

Egzamina wstępne i roczne do klas od II—VII. odbywać się będą 2, 3, ewentualnie 4 i 6 września.

Egzamin ten składają uczniowie przechodzący z gimnazjum, uczniowie ze szkoły realnej, którzy przez dłuższy czas naukę przerwali, uczniowie innych szkół, lub wreszcie przybywający z nauki prywatnej. Uczeń przybywający po dłuższej przerwie w naukach, musi przedłożyć świadectwo moralności za czas, w którym nie chodził do szkoły.

Warunki przyjęcia uczniów z gimnazyum do szkoły realnej.

(Rozp. c. k. Rady szk. kraj. z dn. 15. maja 1888, l. 2774).

A) Uczeń gimnazyalny, ubiegający się o przyjęcie do II, III, IV. i V. klasy realnej, może być uwolniony od egzaminu wstępnego; 1) z religii, 2) z języka polskiego, 3) niemieckiego, 4) z historii powszechnej, 5) z historii naturalnej i 6) fizyki, jeżeli w świadectwie gimnazyalnem za ostatnie półrocze, poprzedzające bezpośrednio odnośną klasę realną, oprócz ogólnego stopnia dobrego, otrzymał z wymaganego dla tej klasy przedmiotu i odnośnego materiału nauki przynajmniej stopień „dostateczny”. Z reszty przedmiotów, t. j. 1) matematyki, 2) chemii, 3) geografii, 4) geometrii, 5) rysunków, 6) języka francuskiego należy egzamin wstępny odbywać z wszelką ścisłością, by w interesie szkół realnych nie dopuszczać do tych zakładów uczniów nieuzdolnionych.

B) Co do uczniów, którzy w gimnazyum tylko wskutek niedostatecznych cenzur z języków klasycznych otrzymali ogólny stopień drugi, zastrzega sobie Rada szkolna krajowa według okoliczności prawo rozstrzygania w poszczególnych wypadkach, czy takiego ucznia przypuścić do egzaminu wstępnego do następnej klasy realnej, przyznając mu zresztą powyżej wskazane ulgi.

Prywatyści i eksterniści, przystępujący do jakiegokolwiek egzaminów, jak do egzaminu prywatnego, wstępnego do klasy wyższej, niż do pierwszej, oraz chcący przystąpić do egzaminu dojrzałości, lub do egzaminu nadzwyczajnego, mają stwierdzić tożsamość swej osoby, załączając swą fotografię, zaopatrzoną na odwrotnej stronie stwierdzeniem identyczności osoby, którą fotografia wyobraża, przez władzę polityczną, t. j. przez c. k. Starostwo, c. k. Dyrekcję Policji, Magistrat miasta Krakowa, Magistrat miasta Lwowa, wedle tego, gdzie petent jest osiadłym. (Rozp. c. k. Rady szk. d. 6. kwietnia 1906, L. 14.381).

Egzamina poprawcze odbędą się 1 września przedpołudniem.

Publiczni uczniowie **klasy pierwszej** winni uiścić opłatę szkolną za **piewsze półrocze** przed końcem listopada. Publiczni uczniowie klasy I, chcący uzyskać **warunkowe** uwolnienie od opłaty szkolnej, mają wnieść przed 15 września nieostemplowane podania do c. k. Rady szk. krajowej na ręce Dyrekcji

i załączyć do nich dokładne świadectwo ubóstwa. Jednak tylko ci z nich będą w pierwszych dniach listopada przedstawieni do uwolnienia, którzy otrzymają z „zachowania się“ jedną z dwu pierwszych not obowiązującej skali oceny, a we wszystkich obowiązkowych przedmiotach (z wyjątkiem gimnastyki), okażą postęp przynajmniej „dostateczny“.

Tym uczniom, którzy nie uczynią zadość tym wymaganiom, zwróci się ich prośby i ci muszą opłatę szkolną uiścić w ciągu miesiąca listopada. Uczeń, który uzyskał warunkowe uwolnienie od opłaty szkolnej, traci je, jeżeli w świadectwie półrocznem otrzyma z „zachowania się“ jedną z dwóch ostatnich not, albo też jeżeli otrzyma choćby tylko z jednego przedmiotu obowiązkowego notę niedostateczną i wtedy opłatę za **pierwsze** półrocze winien złożyć przed rozpoczęciem drugiego półrocza.

Opłata szkolna za **pierwsze półrocze przez uczniów publicznych klas II — VII**, a za **drugie przez uczniów klas I—VII** ma być złożoną w ciągu 6 pierwszych tygodni po rozpoczęciu półrocza. Ubodzy uczniowie, mający z „zachowania się“ jedną z dwu pierwszych not, a ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych noty przynajmniej „dostateczne“, mogą uzyskać uwolnienie od opłaty szkolnej, jeżeli w ciągu dwóch pierwszych tygodni półrocza wniosą podania nieostemplowane do c. k. Rady szk. kraj, na ręce Dyrekcyi. Do podania należy dołączyć ostatnie świadectwo szkolne i świadectwo ubóstwa.

Uczniowie, których podania o uwolnienie nie zostały uwzględnione, mają w ciągu 14 dni od uwiadomienia ich o tem złożyć opłatę. Uwolnienie od opłaty szkolnej zatrzymuje dopóty moc obowiązującą, dopóki uczeń uczyni zadość wyżej określonym wymaganiom.

Dobrowolni repetenci w bezpośrednio poprzedzającym półroczu uwolnieni od opłaty szkolnej, nie tracą uwolnienia, jeżeli mają warunki, od których zawisło uwolnienie.

Prywatysci przed rozpoczęciem egzaminu, mają złożyć opłatę szkolną za ubiegłe półrocze.

Opłatę szkolną uiszcza się za pomocą czeku pocztowego, który wydaje Dyrekcyja bezpłatnie.

Z początkiem drugiego półrocza składają uczniowie po 1 K. na gry i zabawy szkolne.

Uczniom zamiejscowym wolno mieszkać tylko pod nadzorem tych osób, które ściśle stosować się będą do przepisów regulaminu dla odpowiedzialnych nadzorców, wydanego przez Wysoką Radę szkolną krajową.

Rok szkolny 1915/16 rozpocznie się 3 września uroczystem nabożeństwem, w którym wszyscy uczniowie wpisani muszą wziąć udział.

Tabela statystyczna ilości godzin nauki tygodniowej.

PRZEDMIOT	K L A S A							Razem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
Religia	2	2	2	2	2	2	2	14
Język polski	3	4	3	3	4	3	4	24
Język niemiecki	6	6	5	4	4	3	3	31
Język francuski	—	—	4	3	3	3	3	16
Geografia	2	2	2	2	1	1	—	10
Historia	2	2	2	2	3	2	4	17
Matematyka	3	3	3	4	4	4	5	26
Historia naturalna	2	2	—	—	2	2	2	10
Fizyka	—	—	3	2	—	4	4	13
Chemia	—	—	—	3	2	2	—	7
Geometria i rysunki geometryczne	—	2	2	2	3	3	2	14
Rysunki odręczne . . .	4	4	4	3	3	2	2	22
Kaligrafia	2	—	—	—	—	—	—	2
Gimnastyka	2	2	2	2	2	2	2	14
Razem	28	29	32	32	33	33	33	220
Język ruski	—	—	—	2	2	2	—	6

W Krakowie, dnia 31 lipca 1915.

Jan Bidziński
c. k. dyrektor.

